

FICȚIUNEA

nr. 107 ● august 2024

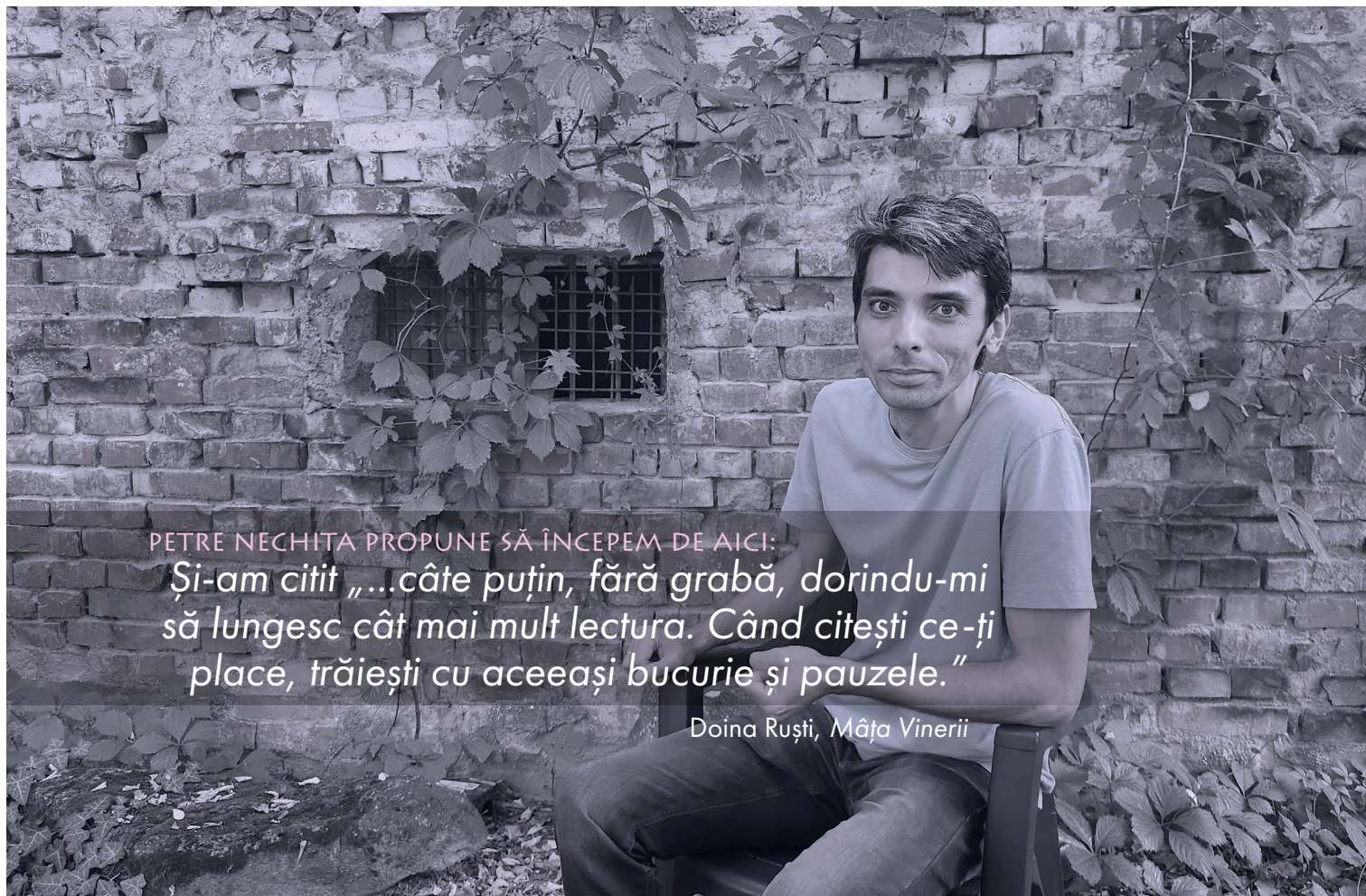
Revistă de cultură

Carmen
Târnoveanu
se plimbă
vara asta
prin București,
în căutarea
unui cântec,
unui poem.

Zenob

Scanează codul
QR pentru a
citi integral
articolele

PETRE NECHITA PROPUNE SĂ ÎNCEPEM DE AICI:

Și-am citit „...câte puțin, fără grabă, dorindu-mi să lungesc cât mai mult lectura. Când citești ce-ți place, trăiești cu aceeași bucurie și pauzele.”

Doina Ruști, Mâța Vinerii

0 hartă de vacanță

Petre NECHITA

Jurnalist TV, prozator

Uneori, mă imaginez ca regizor al unei reclame pentru o agenție de turism. Mă și văd cum dau indicații actorului principal, văd valiza goală de sub pat. Da, valiza care a adunat praf de când n-a mai fost folosită. Și-i zic: așa, sari peste leneșul ăla de pe pat, două-trei fermoare în

figură, o rotilă în genunchi, apoi un ordin clar: mă umpli cu haine și plecăm. Unde?!

Fac doi pași în spate, mulțumit de ultimul cadru retoric și mă izbesc de rafturile bibliotecii. Cărțile se prăvălesc peste mine și mă trezesc la realitate. Adică îmi amintesc, brusc, nenumărate

citite care fac senzație pe Facebook. Lectură-cărți-călătorii. Cum de nu m-am gândit până acum?! Cât de simplu e să călătorești prin intermediul cărților... Lectura e, cred eu, un act intim, personal, ne trezește senzații pe care nu întotdeauna le-am recunoaște cu ușurință, dar sigur nu

e un gest egoist. Citești și vrei să dai mai departe, iată pe ce mă bazez. Așa că mi-am zis să cer ajutorul unor oameni mai citiți decât mine. Dacă tot este evidentă legătura dintre lectură și călătorii, pe unde vă poartă pașii, mașinile, avioanele, inspirații de cărțile citite?

Căutându-l pe Castaneda

Ligia PÂRVULESCU

Scriitoare

În ceea ce mă privește, e vorba despre Mexic, care este țara mea de suflet. Am ajuns acolo după ce am citit Carlos Castaneda. Nu doar o carte, ci mai multe. Printre care și *Învățăturile lui Don Juan*. Este vorba de Don Juan Matus. Prin cărțile lui

Castaneda am descoperit nu doar o țară, ci mai degrabă o stare cu care am rezonat de la primele rânduri și care m-a urmărit pe parcursul întregii mele șederi în Mexic și care nu m-a mai părăsit, din fericire, niciodată.

La Sulina, cu Ghiorghios

Angela BACIU

Scritoare

Încă nu s-a crăpat de ziua. și mormintele dorm. T. îmi face semn să mă apropiu. Încă o gură de apă, nu știu de ce mi se tot usucă gura. pașii mei calcă în pământul moale. o cioară așezată pe crucea din față nu-și poate lua ochii de la noi. „aici zace Ghiorghios Kontoguris, un pirat grec născut în Kefalonia” zice bătrâna cu broboadă neagră și aruncă o cană cu apă proaspătă peste mormânt. fac ochii mari. l-am visat într-o noapte. înalt, cu o coamă strânsă la ceafă și banderolă neagră (doar era pirat!) pe ochiul stâng. firește, călătorea peste mări și țări. avea tatuat pe un braț o ancoră și farul vechi. și buzele ei. „tare era frumos!”, zice iar bătrâna, de parcă l-ar fi cunoscut ieri. cioara aia tot ciugulea ceva, își

făcea de treabă. craniul cu două oase încrucișate și o cruce împodobită cu lauri. doar era cineva Ghiorghios. nu putea fi înmormântat oricum. în visul meu făcea cărare în cimitir și număra morții, apoi le vorbea. și în vis agăța de gâtul boilor felinare aprinse pentru rătăciții marinari. se spuneau multe despre el. răsare soarele! mai e puțin! pentru ce? și bătrâna mai aruncă o cană cu apă rece peste piatra veche. „aici e comoara, o s-o găsec într-o zi”...și femeia se duce la alt mormânt. cioara nu se lasă dusă. se tot învârtă în cerc. Ghiorghios își duce mâna la frunte. soarele s-a agățat de cer. cirezi de vaci trec pe drumul spre mare. și azi va fi cald. mă așez pe-o piatră să-mi trag sufletul. „e nuntă mare azi în Sulina, veniți?” zice băiatul

blond pe care l-am văzut și ieri în far. peste tot miroase a pește. pe la ora asta vin pescarii din larg cu lotcile. cioara face o groapă în pământ. se aude clopotul bisericii. ce sărbătoare o fi? „se cunună roaba lui Dumnezeu Margaret Ann Pingle cu robul lui Dumnezeu William Webster”... am mai fost aici. am mai stat pe această piatră. și am scris despre Margaret deghizată în matelot. 1868? 2024? unde sunt marinarii? la Jean Bart timpul s-a oprit în loc. alaiul trece pe strada a l-a. și iar miroase a pește. nu văd chipul miresei. copii cu pielea arsă de soare se joacă în praf. primesc covrigi și mere. răd cu gura până la urechi. vin nori dinspre Jurilovca. nava Adalia a fost înghițită de apele Dunării. și nuntașii au petrecut în mijlocul

apelor printre pești cântători din Kefalonia și Tulcea. bătrânul marinar aruncă pe jos un strop de votcă pentru cei plecați, așa e obiceiul. „Dumnezeu să-i odihnească!”. și caii sălbatici se aud de dincolo de mal. „sînt cai înaripați și mănâncă jar”, zice matelotul. de unde știe? cioara stă nemișcată. „viii cu viii, morții cu morții, să le fie țărâna ușoară!”. mă închin și eu în fața unui mormânt fără cruce. sunt toți acolo, fără nume. fără chipuri.

Stolul

Cristian BĂDILĂ

Teolog, scriitor

La câțiva ani după ce am plecat din România și m-am instalat la Paris, am avut un rêve éveillé, cum spun francezii, un „vis cu ochii deschiși”. Mă întorceam de la Virgil Ierunca și Monica Lovinescu mai deprimat ca niciodată. Era după revoluția din 1989. Departe de a se îmbunătăți, situația se degradase în România. Pe cadavrele sutelor de martiri, vechii staliști preluaseră puterea, coordonați de tractoristul de la Moscova, idolatrizat în Occident. Monica îmi repetase de câteva ori: „Dragul meu, ne-am sacrificat viețile degeaba. Europa Liberă n-a fost ascultată decât de Securitate. Iată în ce hal arată poporul român după cincizeci de ani! Mi-e rușine pentru el, dar mai ales îmi este milă de noi, exilații. Am trăit de pomană.” Mi-am înghițit lacrimile și am plecat spre casă copleșit de durere. Un popor nu e o masă amorfă, irațională, ci o colectivitate solidară, tinzând spre binele moral și material; nu e o sumă de egoisme autarhice, primitive, ci

unitatea unor conștiințe spre atingerea unui țel benefic tuturor. Cel puțin așa credeam noi, cu sufletul nostru fraged, nebatătorit de atunci. În numele acelui țel, câteva zeci de mii de oameni, majoritatea foarte tineri, ieșiseră în stradă pentru a demola hardughia comunistă și a pune capăt coșmarului. Dar subistoria își proptise din nou etichete pe masă, iar poporul, în majoritatea lui, scheuna docil.

M-am așezat pe o bancă de pe malul Senei. Era un apus divin. Acoperișul catedralei Notre-Dame sclipa în culorile paradisului. Cerul cobora lin peste pământ, iar apa fluviului devenise flacără lichidă. Prin fața mea trecu o fetiță și un băiețel, să fi avut patru sau cinci ani, ținându-se de mână. Vorbeau în franceză, dar uneori strecurau și cuvinte românești. Băiatul spunea: „Să ne grăbim, tata ne așteaptă pe munte”, iar fetița, mirată, exclamă: „Dar muntele e departe, nu vom ajunge la timp”. Băiețelul însă replică hotărât: „Atunci vom zbura”. Începură

amândoi să rădă și se îndepărtară Țopăind. Atunci mi-am ridicat ochii și am văzut cum acoperișul catedralei se deschide și câțiva porumbei Țâșnesc dinăuntru. Imediat, un stol de sicrie aurii umplu tot cerul. La semnalul unei harfe, cele din față o luară spre răsărit, plutind ca niște corăbii pe valuri. Deși păreau că se deplasează încet, ajunseră, într-o clipă, deasupra catedralei din Strasbourg, apoi traversară teritoriul celor două Germanii, își grăbiră plutirea peste Austria, se lăsară în jos, la numai câțiva metri, deasupra Dunării, la Budapesta, și poposiră la granița României cu un freamăt de bucurie. Abia atunci am văzut că, pe fiecare sicriu, era scrijelit câte un nume de exilat. Unele cu litere negre, altele, cu litere albastre sau verzi, cele mai multe cu litere stacojii.

Din volumul *Trandafirul de la Eleusis. Povestiri pariziene ale Unchiului Serenus*, Editura Presa Universitară Clujeană, 2024.

Exil și marginalizare. Un roman despre oameni

Teodora BALAN

Studentă la Facultatea de Litere, UB

Guillermo Arriaga, *Ființe stranii*. Traducere de Anca Coman Doicin. București: Bookzone, 2024, 496 p.

Bine-cunoscutul scriitor mexican, regizor de top, printre altele, autorul filmul *21 Grams*, Guillermo Arriaga ne conduce prin romanul *Ființe stranii* în Anglia anului 1781, când William Burton, fiul unei familii de nobili din Evergreen, intră în contact cu o lume pe care nu a cunoscut-o până în acel moment. Descoperirea existenței unor ființe „ciudate”, ținute ascunse în grajduri, printre animale, din cauza diformităților cu care s-au născut, îi trezește lui William dorința de a urma Facultatea de Medicină pentru a găsi metode prin care să-i ajute pe acești oameni atât de diferiți, decizie care contrazice statutul de nobil și dorințele tatălui său, ducând la exilul lui. Din acest punct, personajul nostru principal își începe inițierea în lumea din exteriorul castelului și în cea a medicinei, cunoscând ceea ce înseamnă libertatea, încrederea, trădarea și iubirea. Astfel, cele două forme principale de exil din

roman – marginalizarea celor diferiți și exilul lui William – sunt strâns legate una de cealaltă.

Situația celor marginalizați determină deciziile lui William și este sursa exilului și a... eliberării lui, căci, pentru William, exilul înseamnă, de fapt, o eliberare de constrângerile statutului de nobil. Viața strictă în castel este pentru William un fel de exil, o formă de izolare de lumea exterioară, castelul

fiind o „închisoare” de care el devine conștient după primele întâlniri cu „ființele stranii”. Întâlnirea îl face, în același timp, să-și regândească propria existență în raport cu cei marginalizați de societate. Astfel, exilul impus de tatăl său este, de fapt, începutul libertății lui William și al unei noi vieți, așa cum îi spune Ryan în momentul în care a fost luată decizia exilului, „s-a terminat

cu un William, astăzi se naște altul” (p. 63).

Romanul lui Guillermo Arriaga, *Ființe stranii*, reușește, prin împletirea exilului lui William, cauzat de empatia pentru „ființele stranii”, cu marginalizarea acestora pentru a înfățișa ipocrizia oamenilor, creând și o lecție despre empatie, libertate, determinare, încredere și trădare, și, poate cel mai important, despre acceptare. Chiar dacă la începutul romanului autorul susține că „faptele și istoriile prezentate în acest roman nu au avut loc niciodată”, ajungem la un moment dat să ne întrebăm: cât din acel 1781 fictiv regăsim și în al nostru 2024 real? Pentru că, deși din punct de vedere medical, aceste cazuri nu mai sunt privite drept monstruoziități, în societate încă există prejudecăți care duc la marginalizarea unor persoane. Astfel, pentru cei care au rămas să citească această nu prea scurtă cronică până la final (și nu numai), aș vrea să lansez, împreună cu romanul lui Guillermo Arriaga, această temă de reflecție: cât de receptivi suntem la diversitate?

Poem

Andrei VELEA

Scriitor

uite, îți spun cât timp fumezi
am putea să continuăm să facem dragoste
sau aș putea să-ți vorbesc până în zori filosofie, încă mai e vin în sticlă

dar mă săruți și mă acoperi cu sexul tău
ud ca o pelerină abia purtată prin ploaie

în brațele tale nu se aude larma dintre oameni
aici scriu doar ceea ce simt
(din cartea în pregătire, *de trup stau ceruri ancorate*)

Bazarul cu ficțiune. Povestea moldovlahului (ne)turcit

Nicolae C. ARITON

Scriitor

Cea mai mică prăvălie din bazarul Tulci era a lui Hassan Bey, care avea meșteșugul scrisului. Turcul era grozav de fudul când venea vorba de meseria lui și spunea că își făcuse ucenicia în palatul Sultanului de la Constantinopol și că lucrase apoi în cele mai mari ateliere. Scriese sute de pagini pentru cărțile bibliotecii Padișahului, dar totul se sfârșise când în Imperiu fuseseră instalate marile tipografii. Rând pe rând, atelierile de făcut cărți se închiseseră, iar scribii se împrăștiară ca pulberea în vânt în cele patru colțuri ale Imperiului. Cum Constantinopolul nu putea să-i cuprindă pe toți ca scriitori de acte și chitanțe, trebuiseră să-și caute de lucru prin orașe mai mari sau mai mici. Așa ajunsese Hassan Bey la marginea Rumeliei, la Tulci, un orașel pușin mai mare decât un sat de pescari. La început, fostul scrib al Sultanului stătea zile în șir în așteptarea unui mușteriu, care apărea fix când se hotăra să-și strângă calabălăcul și să călătorească în altă parte, cu vad mai mare în negustorie.

Peste noapte însă orașul se schimbaseră, de când venise Comisia Europeană a Dunării. Ulițele se umpluseră de franci, greci, moldovalahi, bulgari, ruși, ca un adevărat puhoi. Toți cumpărau, vindeau, încheiau contracte, într-un cuvânt, făceau pazarlâc de parcă venea sfârșitul lumii. Zilele tihnite în care Hasan Bey fuma ciubuc și aștepta câte un mușteriu rătăcit trecuseră de mult. Acum, zeci de clienți se repezeau zilnic să intre în prăvălie ca să le scrie tot felul de acte și, cum nu încăpeau, le întocmea hrisoavele la o măsuță, sprijinit de una dintre coloanele bazarului.

În scurt timp, trebui să-și ia o calfă pentru a-l ajuta în scrierea hârtiilor din ce în ce mai multe. Își alesese un pui de moldovlah, de vreo 17 ani, cu fața măslinie și păr bălai, plăcut la privire și iute la scris. Lanache se dovedise a fi atât de priceput în arta scrisului și a graiurilor străine, încât, în scurt timp, prăvălia de hârtii a lui Hassan Bey devenise cea mai căutată de mușterii, câștigurile fiind pe măsură. Nimeni nu putea să-l egaleze pe micul moldovlah în deprinderea vreunei limbi a frâncilor sau a rumelioților. Vorbea și scria la fel de ușor în turcește sau grecește, meșteșug

deprins de la tatăl său, un amărât negustor de brânză și miere. Iar pentru celelalte graiuri, nu-i trebuia mai mult de două săptămâni pentru a le învăța. De exemplu, când vice-consulul Sardiniei avusese nevoie de o tălmăcire din italiană în bulgară, lanache îl descurcase în doar două zile.

Scribul Hassan Bey începuse să viseze la mărire. Cu banii pe care îi avea strânși și cu priceperea micului moldovlah putea să se gândească la o întoarcere la Constantinopol pentru un post înalt de dragoman chiar la Înalta Poartă. Nimeni nu l-ar fi putut întrece în tălmăcirea și scrierea actelor Sultanului și se știa că, din breasla dragomanilor, erau aleși mutesarifii de sangeac și chiar valii de provincii otomane. Cât de mult s-ar fi putut ridica bietul scrib! O singură piedică mai avea în față, turcirea micului moldovlah. Tatăl lui, negustorul de brânză și miere, nu avea nimic împotriva, mai ales după ce îi povestise ce plan aveau să înlătuiască împreună.

Andra Rotaru: Rezidență la Berlin și alte călătorii

Un interviu de Ciprian HANDRU

Exeget, doctorand la Facultatea de Litere, UB

Ce poem a scris Andra Rotaru imediat după nașterea fiicei sale? Am aflat cu bucurie că ai o fetiță. Să-ți trăiască! Ce vârstă are? Ce sentiment îți dă condiția de mamă?

Odată ce te trezești în alt univers (ca să nu zic pe altă lume), tot ce fusese înainte începe să pară și mai mic și mai îndepărtat decât era. Trecutul devine blurat și nu e loc, o perioadă, decât pentru noutatea pe care o aduce noua viață. Modificările sunt una dintre provocările majore, pe toate planurile – creierul de placentă persistă și provoacă o mică dezordine cognitivă, uneori amuzantă. Am experimentat și un fel de dislexie, iar memoria nu mai e prietenul de bază. Astfel, totul e foarte plăcut, așezat, fără supărări, fiindcă după cinci minute, acel

creier de placentă își intră în drepturi și șterge orice urmă a vreunei neplăceri.

Am așteptat ca toate să revină cât de cât la ceea ce știam despre mine. Am încercat și să forțez nota, dar privarea de somn și noua realitate nu se împăcau și cu scrisul. Așa că le-am luat pe rând, iar dacă reușeam să citesc sau să scriu în ritmul nou, eram împăcată. Ce m-a ajutat cu adevărat a fost să conștientizez că toate durează doar o vreme, nimic nu e permanent. Și am preferat să mă bucur de tot ce venea, fără să mă împotrivesc sau fără să mă împovărez cu lucruri nerealistice pentru acel moment.

Manuscrisul nou se rotunjește încet, iar călătoriile și spațiile culturale noi mă provoacă, din când în când. Anul trecut am fost într-o rezidență la Literarisches Colloquium Berlin

(LCB), când copilul avea șapte luni. Am participat la câteva evenimente care m-au inspirat, am cunoscut scriitori cu preocupări diferite de ale mele, am revăzut câțiva prieteni dragi. După izolarea din timpul pandemiei și izolarea care vine odată cu sarcina și imediat după, rezidența asta a apărut la timpul potrivit.

Care a fost cel mai interesant loc pe care l-ai vizitat împreună cu ea? Ce-ai văzut? Ce ți-a plăcut? Dar cărți? Există deja cărțile citite în timp ce ea doarme? Ce cărți i-ai citit?

Încă prefer să îi inventez povești. Când îi citesc, simte nevoia să vadă de unde și cum ies sunetele și astfel orice lectură se transformă în joacă. Am insistat cu *Micul Prinț* (în traducerea Ioanei Pârvolescu), chiar dacă nu e o carte pentru vârsta ei. Apoi am încercat să îi citesc câte un pic din cărțile autorilor pentru copii pe care îi interviewam. Totul se transformă în decodări specifice vârstei – de exemplu, îngerașii bucălați sunt „be-be”.

Însă cel mai mult îi plac volumele muzicale cu mici povești sau cele care au și sunete de animale. Iar oferta de cărți pentru copii e atât de variată și de atrăgătoare, încât cu ușurință îți poți da indemnizația doar pe astfel de cărți!

Pe măsură ce orele de somn ale copilului au devenit mai previzibile, am reușit să citesc destul de mult. Am fost motivată și fiindcă în martie 2024 urma să merg la Târgul de Carte de la Leipzig, iar dezbaterile aveau teme pentru care era necesar să citesc anumite cărți publicate în ultimii ani.

Dintre călătoriile noastre împreună, cea mai solicitantă a fost călătoria spre Leipzig, fiindcă am zburat cu avionul, cu escală. Sigrid a arătat cu degetul norii, deși imediat după decolări adormea, iar la aterizare le făcea cu mâna tuturor, luându-și la revedere. A fost o călătorie-pilot cu avionul și mă bucur că a fost nesperat de ușoară. Aș pune-o pe primul loc pentru că e plăcut să existe provocări, dar și experiența rezultată care te ajută să explorezi, ulterior, tot mai mult.

Am auzit că ai primit o bursă. Vorbește-ne puțin despre ea. Ce presupune? Ce vei scrie? Cât vei sta?

Voi sta în Austria timp de un an, am primit o bursă care pune în prim-plan, timp de un an, un singur scriitor. Nu mă așteptam să obțin această bursă, mai ales că au fost două etape și echipe de jurizare pentru scriitori din toată lumea, însă faptul că am o carte tradusă în limba germană,

pe lângă celelalte cerințe specifice (proiect, statement, CV, poeme), cu siguranță a contat. Anunțul oficial va fi făcut în curând, astfel încât nu pot spune nici eu mai multe acum, deși cine e familiarizat cu rezidențele poate intui cu ușurință.

Cât timp voi lucra la noul meu manuscris aș vrea să descopăr, în paralel, cât mai multe despre Hans Carl Artmann, un scriitor controversat, care nu e ușor de încadrat în vreo mișcare sau curent, deși e fondator al Die Wiener Gruppe. Și, la fel cum am mai făcut-o și cu alte ocazii, în diferite formule, aș vrea să explorez tot mai mult limbajul din punct de vedere acustic și optic și să interacționez cu artiștii și scriitorii din Graz.

Cu siguranță, voi avea timp să descopăr lucruri pe care nu le-aș fi putut afla doar printr-un clic, stând la laptop. Din păcate, din opera lui Artmann nu s-a tradus nimic în limba română. Auzisem că Oskar Pastior făcuse câteva traduceri ale unor texte scrise de Artmann, dar nu au fost niciodată publicate.

La ce lucrezi acum? Ce proiecte urmează? Când va apărea un nou volum?

Toate gesturile mele se adună în ea – cam acesta ar fi rezumatul vieții mele de acum, fie ea viață poetică sau reală.

Feminitate la timpul prezent

Doina RUȘTI

Scriitoare

Iren Mate, *Es mal pas*,
Curtea-Veche, 2019

Es mal pas este un poem în proză, un fel de raport asupra vieții, o confesiune scrisă dintr-o singură răsufare. În multe privințe, are ceva din atmosfera jurnalelor franțuzești de la începutul secolului trecut, dar și ceva din autoficțiunea ultimelor generații, aducând alături, secvențial, impresii, micro-povestiri și relatări, care compun treptat un portret fundamental epic. Din compoziție vine și impresia de notație periodică, legată armonios de un *curriculum vitae*, în sensul pur al expresiei.

Cartea urmărește o existență de femeie, surprinsă în imagini de forță vizuală, pe care o vezi alergând cu un copil în brațe, călătorind în spații de vacanță și răătăcire, visând la un bărbat din rasa vikingilor. În ciuda scrisului economic (cartea are puțin peste 100 de pagini), povestea cuprinde numeroase detalii de viață și o istorie care începe cu strămoșii

și sfârșește în strictă actualitate. Portretele, mai ales ale familiei de proveniență, sunt foarte convingătoare, încât dacă Iren Mate ar scrie o carte a portretelor, cu siguranță ar deschide o modă. Bunici, mamă, dar mai ales tatăl, figură boemă, alcătuiesc o galerie care dă substanță și personajului narator, destul de zgârcit de altfel cu povestea prezentului său.

Surpriza acestei cărți vine din forța scrisului, care se derulează în două linii contrastante: o emoție care te atinge și o luciditate care vedește disponibilități clare pentru proză. Fără nesiguranțe, fără ornamente retorice, confesiunea are potențial de roman intimist, rămânând în expunerea timidă, venită în

mod evident din rafinamentul care îl împiedică pe orice om educat să treacă la indiscreții. Or, proza cere indiscreție și curajul ei dement. Ceea ce se risipește e câștigat însă prin emoție, una convingătoare, literară. Mai ales scurtele reflecții, secvențe poetice (notate în carte prin cursive), dau greutate discursului interior, scris parcă pentru un model masculin mai mult decât pentru un personaj conturat. Ele dau substanța acestei miniconfesiuni scrise cu inteligență și cu afinități literare declarate fără ostentație.

Reușite sunt și introducerile în poveste, de fapt în numeroasele povești, care vin cu naturalețe să fixeze fluxul memorării. De la reflecția asupra fotografiilor, făcute în exces de toată lumea, naratoarea trece la o secvență de viață intimă, un sărut tulburător nu prin natura erotică, ci prin cea a unei vieți domestice ținute, de-a lungul cărții, într-un sertar secret, ca în continuarea ei să intre în miezul unui prezent alert (o călătorie cu avionul). Toată povestea este

alcătuită din astfel de secvențe scurte și extrem de convingătoare, prin care o viață, în mod evident complexă, devine treptat un mozaic exterior, dincolo de care se află adevăratele experiențe ale unui om. Timpul trecutului și cel al prezentului sunt mixate inteligent și credibil, lucru destul de greu de realizat în proză, de unde și impresia de textură veridică a poveștii. Secvențe memorabile prin concizie fixează discursul confesiv, deschizând căi romanești: pierderea casei, moartea unui prieten motociclist, aterizarea unui avion.

Es mal pas are ceva de film modern, de confesiune cenzurată cu intenție, emoționantă printr-un constant strigăt, ca acel glas pe care îl auzi la telefon, într-o noapte, și care se stinge înainte de a-i putea răspunde, ca după aceea să nu-l mai poți uita, asaltat de întrebări fără răspuns. Cartea lui Iren Mate este un poem al nevoii de confesare și o scrisoare despre dorințe, anunțând, nu mă îndoiesc de asta, alte cărți încă nescrise.

Atrizii din cărți

Adrian LESENCIUC

Scriitor

De-a lungul timpului, am fost atras de spațiile ficționale îngădite, înguste, restrânse, de spațiile din realitatea imediată, translatate în ficțiune și purtând urmele unor drame încă vii din istoria umanității. Practic un turism al acestor locuri decupate din realitate și din cărți, iar dacă nu îmi dau seama de când am început să le caut, există cel puțin un timp al redării la care să mă raporteze: începând din zorii literaturii europene, de la Homer. Aș putea să vorbesc foarte mult despre Micene, acel spațiu al mării tragedii a atrizilor, zugrăvit din opera epică și dramatică a antichității grecești până în lucrările contemporanilor, până la, spre

exemplu, *Casa numelor* a lui Colm Tóibín, pe care am avut-o cel mai proaspăt în minte când am pășit pe urmele lui Agamemnon și ale Clitemnestrei, ale Efigeniei, Electrei și ale lui Oreste. Este impresionant să rememorezi dintre ruinele cetății debarcarea armatei miceniene în frunte cu victoriosul Agamemnon, ca și cum Clitemnestra însăși, conspirând cu Egist, l-ar fi privit venind spre a fi ucis. Dar, dincolo de acest desant în literatură și mit, în cetatea din nord-estul Peloponesului, dată fiind recenta plecare în nemurire a lui Ismail Kadare, mă voi opri la vizitarea orașului Gjirokașter din *Cronică în piatră*, în care am ajuns să văd și casa lui din orașul

suspendat între doi piteni de deasupra râului Drino, care a devenit personaj în romanul *Păpușa* [despre toate acestea aveam să aflu mai târziu]. Am dorit să văd lumea de la fereastra lui Kadare și am ajuns mai târziu să înțeleg cum poate, într-o proză atât de îndepărtată de libertățile fantastului, personajul acesta imobil să o înghită pe protagonistă, pe mama marelui scriitor. La vremea călătoriei mele în Gjirokașter și a vizitării casei-personaj, constatam că lumea văzută prin fereastra lui Kadare nu e lumea lui, dar și că intrarea în operă limpezește vederea. Vă recomand să poposiți mai întâi în paginile cărților, iar apoi

să vizitați orașul, Argyrokastrò sau Cetatea de Argint, cum se numea în vremuri bizantine, pentru a înțelege ce se vede de la fereastra eternului Kadare. Iar dacă nu călătoriți prin *Păpușa*, o puteți face la fel de bine prin *Cronică în piatră*, pentru a înțelege cum orașul sfidează gravitația, cum casa sfidează timpul și cum Kadare însuși sfidează normele și nemurirea.

Ușa

Marius NICA

Scriitor

În fața ușii închise, avu pentru o clipă senzația că nu mai era sigur dacă venise sau, din contră, dacă pleca... Dar își reconstrui imediat imaginea ei, cu nerăbdarea despărțirii în ochi care îi spusese „la revedere... să ai o viață frumoasă!”. Pleca. Trebuia să plece. Ce sau cine l-ar mai fi putut aștepta înăuntru, dincolo de ușa închisă? Fuseseră atâtea „dimineți pierdute” (cum îi plăcea uneori să glumească) în care ușa veche, din lemn de stejar, cu o crăpătură mică în partea stângă prin care se putea zări lumina de pe hol, se deschidea și ea îi zâmbea. Acel zâmbet al unei așteptări împlinite, în care el simțea că totul era perfect și că...

Și, totuși, trebuia să plece. Făcu niște pași nesiguri, ca un bețiv ce își caută drumul spre casă, se uită încă o dată înapoi la zidul scoroiț ce împrejmuia ușa ca un fundal prost ales și se trezi apăsând pe clanța greoaie a porții. „Ultima dată?” Nu suporta senzația de final, nu voia să accepte că dincolo de gardul mic și verde, în strada pe care de atâtea ori s-a plimbat, va începe o nouă viață,

o viață fără ea. Apăsă șovăitor pe metalul rece și ieși din ceea ce fusese ani de-a rândul universul lui perfect. Un câine vagabond trecu nepăsător pe trotuar, iar el simți un sentiment de duioșie și milă care era, de fapt, mai mult pentru el decât pentru animalul care între timp dispăruse sub un gard din vecini.

„De ce trebuie să se termine totul acum și aici? Nu acum! Nu aici!” Se întoarse brusc și cu siguranța celui care nu mai are nimic de pierdut refăcu drumul spre casa ei. Intră pe poartă și... privi ușa. Se oprise brusc în fața acelei bucăți de lemn pe care uneori pisoii își semnav catrenele de seară și pe care până în acea zi nici nu înțelesese că este hotarul dintre bine și rău, dintre viața cu ea și ... Prin

crăpătura mică se putea zări încă lumina de pe hol. „Poate că nu a plecat din spatele ușii” – gândi cu speranța unui miracol demn de filmele americane. „Poate că și ea... Și, în fond, cum poate cineva să renunțe atât de ușor?” Era convins că întoarcerea lui o va face să își schimbe alegerea. Știa ce anume o nemulțumise. Sau cel puțin așa credea el că știa. Și mai știa că o dovadă de implicare totală și fără echivoc o să îi redea încrederea în sentimentele lui și în dorința lui de a nu o pierde. De a nu o pierde... A pierde... Pe cine? Pe ea? Pe el? Pe ei?

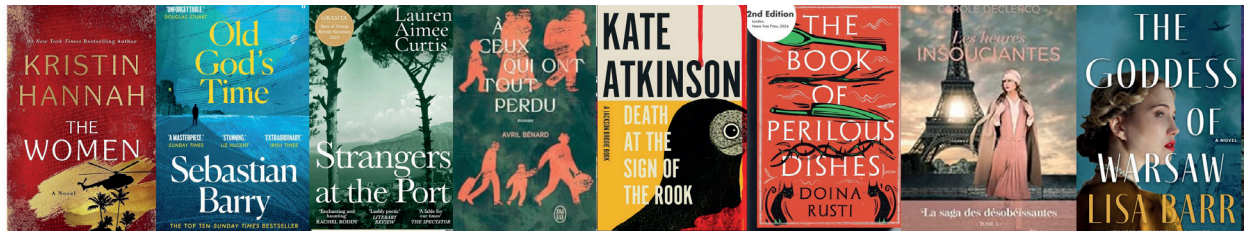
Lemnul ușii devenise dintr-o dată mai greu, mai aspru și parcă nici culoarea nu mai era așa frumoasă. Și unde mai pui că tocul îmbuca straniu și hulpav din

rizurile varului vechi ce se întindea pe casa moștenită de la bunici. Ar fi vrut să spargă ușa aceea care stătea între ei ca o promisiune a despărțirii. Un boul Domnului își plimba petele negre pe striațiile lemnului. Îl urmări o vreme până când insecta dispăru undeva prin crăpăturile soclului ce își purta încă semnele ploilor.

Se apropie de ușa care devenise între timp și mai mare, și mai grea și își lipi palma de lemnul inert cu spaimă și bucurie, ca atunci când i-a cuprins pentru prima dată sânii ei mici, ca două pere încă necoapte. Își aducea perfect aminte: era într-o zi de mai și erau împreună la... Dar, deodată, simți mișcare de dincolo de ușă. Pentru o clipă uită să respire, iar ușa de care rămăsese lipit devenise parcă vie și parcă îi șoptea ceva. Se auzi întrerupătorul și lumina se scurse din crăpătura ușii lăsând loc întunericului și îndoii. În schimbul luminii pătrunse până la el sunetul atât de familiar al telefonului de care ea nu se despărțea niciodată. Și apoi, vocea ei caldă și liniștitoare: „Da... sunt bine. A plecat. Sunt liberă!”

CĂRȚI în lume

romane, 2024

Baostekar, extremă urgență!

Emanuel POPE

Scriitor

„La început a existat un popor de păsări”, mi-am spus de cum am pășit din nou pe solul orașului natal. Nu-mi mai aminteam dacă citisem asta sau ca atâtea alte ziceri ale mele, era și ea tot o invenție. Oricum, îmi plăcea și o ținusem aproape de inima mea, repetând-o atât în clipele de cum-pănă ale vieții, cât și în cele de bucurie și înălțare. În fapt, acum străbăteam drumul ce mărginind fluviul lega aeroportul de oraș, un drum atât de cunoscut pe care urcasem și coborâsem în copilăria mea de atâtea ori, cărând spre halele de pește ale citadelei zeci și zeci de kilograme de crap aurii. Și uită-te la mine în acest

moment! așezat confortabil în limuzina luxosă a celui mai bun hotel din zonă, pe care special l-am ales ca rezidență pentru săptămâna de concediu, nu de alta, dar e clar, numai ca să-mi pot impresiona cu succes foștii colegi, prieteni sau eventualele neamuri proaste pe care le-aș fi întâlnit cutreierând străzile acestui oraș cu atâtea amintiri încă vii pentru mine. Intram în oraș și cu toate că parcursesem nenumărate raportări și vizionasem nenumărate documentare în toți acești ani în care am stat departe de țară, nu puteam să nu zic „wow”! Ce lăsasem în urmă cu 40 de ani și ce găseam azi! Lăsasem un oraș de case și

dughene și găseam în schimb un oraș de zgărie-nori. Cine ar fi crezut?! Cine ar fi crezut toate aceste mari bulevarde și autostrăzi suspendate. De altfel, nu eram străin de această prosperitate și regulat reinvesteam în afaceri legate de infrastructura zonei cam un sfert din profitul anual înregistrat de cele trei corporații ale mele, de succes, din Orientul Mijlociu. Și asta merita fiecare bănuț! Ca să fiu sincer, acesta era încă un motiv pentru care prezența mea în orașul de la Dunăre era în aceste zile necesară. Primăria avea să deschidă în mod oficial în ziua următoare prima sală de conferințe internaționale cu amplasament

subfluvial și cum le dăruisem peste 1 milion de dolari sub forma unui act caritabil ajunsesem astfel să mă fac invitat și să fiu cap de afiș pe lista de onoare a evenimentului. Bani nu erau aruncați, pe lângă publicitatea adusă numelui și afacerilor mele, mai mult de jumătate se vor rambursa înapoi sub forma unor diligențe din partea primăriei către partenerii mei de afaceri, care, la rândul lor, nu vor uita să livreze așa-zisul meu „procent de aur” (3%) din profitul lor, alimentându-mi astfel conturile personale deja grase din Zurich. Dar ajunge cu atâtea și atâtea cifre, doar eram în concediu, ce muma mă-sii. Iată-mă ajuns și la hotel. Brava!

La capătul lumii

Loreta POPA

Jurnalistă, scriitoare

Am veșnicia în mână dreaptă,
iar altarul așteaptă
ca uleiul credinței mele
să-i lumineze partea de mijloc,
timpul nu mai are slăbiciuni,
crucea urcă pe Golgota desculță,
pentru ca iubirea
să fie din nou limba cea mai vorbită
de pe pământ.

(din vol. *Simplu*)

Et in Albania ego

Alina BAKO

Exeget, ULBS

Acum ceva vreme, am ajuns în Albania, iar rândurile pe care le veți citi mai jos mi-au răsunat în minte, ca o chemare.

Căutarea orașului natal al lui Ismail Kadare, Gjirokașter, m-a făcut să merg alene pe drumurile de munte albaneze, să îmi

bucur privirea de coloritul sătucurilor pitorești și să mă înfrupt din bucuria descoperirii casei din piatră, cocoțată în orașul de

piatră. Devenită una cu muntele, din piatra cărăuia s-a născut, casa își risipește privirea spre orizontul ce se pierde în nori.

Albania înseamnă Kadare

Augustin CUPȘA
Scriitor

S-a întâmplat să ajung în Tirana la două zile după ce a murit Ismail Kadare, deși ar fi trebuit să ajung mai întâi în 2015, apoi în 2021, rezidența literară s-a amânat dintr-un motiv sau altul. Dar altfel, îmi doream să văd această destinație înainte chiar să-l citesc pe Kadare, de când am aflat că în Europa, nu departe de noi, se găsește o țară care trăiește izolată de restul lumii

ca o broască țestoasă în carapacea ei. În imaginația mea pe deasupra acestei țări pluteau fumul și ceața. Am ajuns, în sfârșit, într-o zi de vară, într-un oraș agitat și pestriț, cu clădiri cățarate unele în spatele altora, dezordonat, dar modern, binecuvântat de natură, de o parte sunt munții, de partea cealaltă se întinde marea, iar oamenii sunt calzi și primitivi, toată ziua și toată

noaptea sunt afară, în stradă, prin parcuri, pe la terase. Aici, și dacă ai 2 euro în buzunar, mi-a zis prietenul și scriitorul Arian Leka, e de ajuns ca să ieși pe afară. Orașul e împânzit de răsese și de lumini. Prima frază despre oraș, pe care am găsit-o într-o carte de-ale lui Kadare, aduce frigul și zloata, asfaltul ud și misterul. Poate că la sfârșitul unei toamne, am să mă întorc aici.

Menajeria

Petre NECHITA

La ora cutare ridic barierele, le fac semn să parcheze între dungi, să nu ocupe două locuri. Le mai bat obrazu' că fumează și lasă chiștoacele pe jos. Apoi intră în sală și eu închid ușile după ei și le încui. Pompierii ar lua foc dacă ar afla de ușile ferecate în timpul spectacolului, da' așa-i mai sigur. Eu nu intru. Muzica-i lălăită, țișată, nu-i de mine.

În sală, după ultimul gong, lumina care scaldă scena se crapă în bobite mici, ca afinele, și se răspândește pe sub tavanul înalt. Mici perle luminate se pornesc într-o furtună mută de sclipiri. Dacă cineva ar căuta dovezi, ar vedea candelabrul care se clatină în timpul spectacolului, tremurând lovit de perlele desprinse din ceața reflectoarelor.

Dar un spectator își pornește telefonul și filmează soprana. Altul bate ritmul pe piciorul partenerei. Altcineva tușește, iar vreunul face scaunul să scârțâie.

Sunetele au întunericul lor, bezna pe care-o străpung și pe care-o înmoaie. Firimituri care cad din barba unui înțelept, stropi de șampanie improșcați din sticle aburinde, o puzderie de sunete care se-nlănțuie într-un halou în jurul soarelui negru. Ca o pilitură fină de metal care se mai prinde de plușul scaunelor, de stucatura de pe pereți și chiar de haine.

Iar unul filmează, altul bate ritmul pe picior, vreunul cascadează, se-ntinde și spătarul cârâie.

Dinspre scenă pornesc picături de culoare, stropi care sar de pe paleta unui

pictor, iar universurile astea incendiază sala. Sunt scânteii ce-și aruncă umbra pe vreo petală de floare, pe câte o pânză fină, pe un mănunchi de pietre prețioase.

Și luminile, sunetele, culorile pornesc un vârtej de herghelii în galop, de tropot de elefanți și goană de gazele urmărite de lei. O menajerie de animale fantastice care-și schimbă înfățișarea, se transformă, pier și reapar.

Un spectator mai butonează telefonul, altul își odihnește mâna pe piciorul partenerei, altul se-ntinde-n scaun.

Și la finalul operei, luminile și sunetele și culorile cad peste sală cu gheare ascuțite și colți lucind a moarte. În acel moment, și cel care filmează, și cel care cascadează sau își mângâie partenerul prind a aplauda. Cei din loje sar în gura animalelor fantastice cu colți și gheare ucigătoare, se sfâșie, luptă cu dinții și unghiile. Aplauzele se ridică, se întesesc, lupta e egală și spectatorii pot fi oricând doborâți de fantastica menajerie, dar

se încrâncenează, nu dau înapoi. Palmele îi ustură, aproape sângerează, dar continuă tot mai tare, tot mai aprins. Atunci, sunetele și luminile și culorile se transformă într-o ploaie fină și deasă. Stropii cad peste toți, iar palmele lovite între ele produc muzică.

Aplauzele pot învinge orice tiranie, orice război. În astfel de momente, binele-i curățenie, frumos, iubire. Aplauze, nimic mai mult.

Atunci descui și eu porțile. Ridic barierele și am cel mai bun loc pentru tot spectacolul. De pe treptele Operei, până la mașină sau până pe aleea care-i duce la metrou, văd cum li se întăresc mușchii pe față, cum ochii își pierd din sclipire. Din sala aia iese un parfum anume, dar ei îl uită după numai câțiva pași. Mirosul orașului le duhnește iar în nas. Stau ca la film și mă uit. Portarul ignorat de toți și care-i vede mai despuiați decât se văd ei înșiși.

Apoi sting luminile, închid ușile și cobor barierele. Măine-i zi de pauză la Operă.

Un caz tulburător

Andrei SIMUȚ

Scriitor, UBB

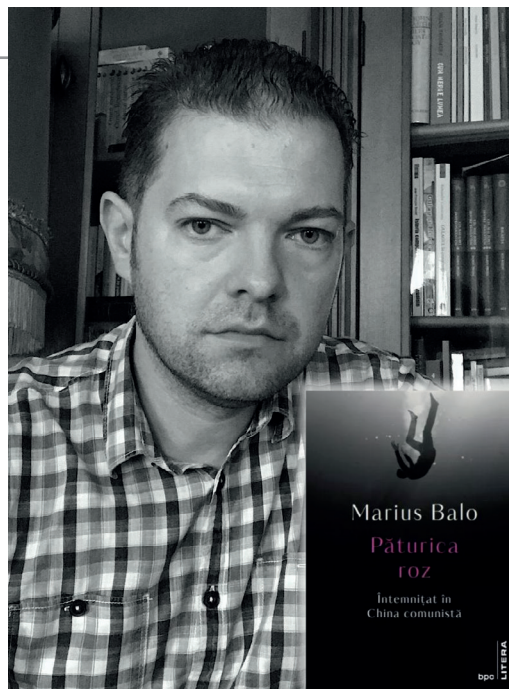
Marius Balo, *Păturica roz*, Biblioteca de Proză Contemporană, Litera, 2023

Am simțit că a scrie despre cartea lui Marius Balo este o datorie morală din mai multe motive, cel mai important fiind acela de a nu fi putut acționa în niciun fel la momentul necesar pentru a contribui, oricât de puțin, dacă nu chiar la eliberarea lui, măcar la cunoașterea/răspândirea cazului său tulburător. Mai mult, am receptat oarecum cu întârziere știrea despre situația sa tragică, fapt semnificativ într-un mod neașteptat: povestea lui este una total străină de așteptările noastre, de contextul medical care se străduiește mereu să ne convingă că trăim în cea mai democratică dintre lumile posibile, chiar pe plan global, obliterând cu bună știință veștile care infirmă această prezumție. Cum ar putea fi cineva arestat și întemnițat ani la rândul fără motiv (chiar și în China)? Cum să primească o pedeapsă atât de mare (opt ani) pentru o acuzație atât de vagă și fără probe? Mai gravă este altă întrebare: de ce a trebuit să treacă opt ani fără ca nicio autoritate competentă să

poată face ceva pentru eliberarea lui (fapt valabil și pentru ceilalți cetățeni europeni care încă se află închiși în lagărele de muncă din China)?

Marius Balo își dovedește calitățile de scriitor tocmai prin faptul că se poate distanța de această experiență traumatică prin chiar structurarea literară a materialului, de la ansamblu și până la cele mai mici detalii, încercând să oglindească prin construcția textului toate momentele zguduitoare trăite în decursul acestei lungi pedepse, încetinind voit pronunțarea verdictului (deci implicit și motivul arestării, enunțat mai spre final), făcând cititorul să simtă toată greutatea incertitudinii de după arestare.

Lentoarea programată a textului înseamnă inserția unor contrapuncte biografice din momente mai fericite ale existenței sale, capitole care schimbă total registrul față de capitolul precedent (capitolul doi este o retrospectivă către un moment din copilărie), dar fără a fi gratuit: inserția face o paralelă implicită cu o altă versiune a îndochinării, comunismul românesc, regăsit la maturitate sub chipul comunismului chinez. Capitolul patru este iarăși o retrospectivă mult mai amplă

și mai densă, ținând spre confesiunea ultimă, o relatare a mai multor episoade din trecutul său, considerate ca fiind reprobabile, subliniind mai ales incapacitatea lui de a nu fi înțeles diferența dintre „a avea libertate și a fi într-adevăr liber” (p.96), o carență care poate caracteriza orice individ aparținând lumii libere.

Momentul de maximă incertitudine corespunde cu mijlocul cărții, la fel ca în scenariile de film (amânarea pentru multe luni a verdictului final), iar paranteza menită să sporească tensiunea funcționează foarte bine: este povestea de dragoste, sfârșită și ea dramatic, cu o seară înainte de ziua arestării, aproape ca în *Cel mai iubit dintre pământeni*,

dar total diferit ca miză. Aici rechizitoriul nu se îndreaptă spre persoana iubită, nici spre sistemul oricum criticat până în acest punct, ci asupra propriului comportament, asupra profilului său de om care a avut libertate, dar fără a fi cu adevărat liber decât spre finalul perioadei de detenție. Acesta este și marele paradox umanist care situează cartea pe orbita marii literaturi creștine contemporane, o veritabilă artă a introspecției depășind gratuitatea confesiunii spre mize mult mai profunde, care se reverberează implicit asupra cititorului, făcându-l să-și privească realitatea cu alți ochi, să o judece prin alte grile, mai apropiate de cele christice.

Saigon, visul meu

Catrinel POPA

Critic literar, UB

Mi-aș dori mult să ajung, în viitorul apropiat, la Saigon. La prima vedere, orașul vietnamez nu este tocmai ceea ce agenții de turism ar numi „o destinație de vacanță de neratat”. Cu siguranță nu una dintre cele foarte populare printre conaștrii noștri amatori de vacanțe exotice în Thailanda, Zanzibar sau Dubai. Nu că ar fi ceva neapărat rău în asta... Ceea ce vreau să spun e că această alegere a mea își are temeiul său... fantast.

Mai puțin obișnuită, ea se datorează – cum altfel? – lecturii unei cărți cu totul

aparte: *Despre memoriile femeii și alți draconi* de Raluca Nagy. Situat la granița dintre (auto)ficțiune, eseu antropologic și memorialistică, volumul propune un exercițiu interesant, revelator în multe privințe pentru cititorul român născut prin anii '70 ai secolului XX. Și asta pentru că incursiunea Ralucai Nagy în Vietnamul contemporan este, simultan, o întoarcere în „regiunea de odinioară”, în România anilor '80 ai secolului XX. De altfel, cartea are și un subtitlu grăitor: „Cum să-ți retrăiești copilăria după 30 de ani”. În plus, este adresată unui mic Dragon,

confident și totodată „dublu” infantil, care-i asigură coeziunea și conexiunea afectivă cu acest spațiu străin și totodată familiar.

Ajunsă la Saigon cu puțin timp înainte de izbucnirea pandemiei, prin iarna lui 2020, autoarea înregistrează – pe măsură ce explorează orașul și împrejurimile – detalii izbitoare de asemănătoare cu cele din copilăria sa. De la decor și până la vietățile care mișunau pe străzi „câini-pisici-gecko-insecte” și de la „delicatese” gastronomice de tipul porumbului fierț la hurdăciala trenurilor învechite și la jocul cu mingea și nu numai al cetelor de

copii risipite printre blocuri. Blocurile, cu multe etaje și cu aspectul lor de cutii de chibrituri, i se par și ele izbitor de asemănătoare cu cele din Mănăsturul copilăriei. Iar la capitolul gastronomie, porumbul fierț capătă statutul de veritabilă madlenă, concurat îndeaproape de unele descoperiri „exotice” ca fructul dragonului, zis și *pitaya*.

Scrisă cu naturalețe, umor și autoironie *Despre memoriile femeii și alți dragoni* este, în fond, o incursiune lucidă (cu dus-întors) în trecutul recent și în lumea interioară. Ceea ce o transformă și într-o invitație la călătorie. De nerefuzat.

Călătorii în vecini

„Trec spre colț, pe lângă vecinii voștri, mă uit peste gard la trandafirii uriași, grei, ca niște căpățâni de varză. În ploaie miros și mai tare.

Mă temeam să urc scările de la verandă, am închis umbrela și m-am strecurat chiar spre ferestrele verandei. M-am ridicat pe vârfuri și te-am văzut în spatele geamurilor pline de picuri. Stăteau culcat pe canapea cu piciorul bandajat, ridicat pe un scaun, și citeai o carte groasă.” (Mihail Sișkin, *Scrisorari*)

„Orașul i se părea că seamănă cu Leipzigul, apoi, după ce traficul se înfundă, își aminti de o vacanță petrecută la Sofia. La

numărul 2F, de pe strada Dionisie Fotino, era o casă destul de impozantă în stil neo-clasic, de la începutul secolului 20. Încercă ușa, însă era închisă. Un gard de fier delimita curtea cât o cămară. Poarta fu ușor de deschis. Pe latura dinspre curtea asfaltată – era un geam crăpat. Își lungi gâtul și se uită înăuntru, printre gratiile albe. Se vedeau două rânduri de scări, care urcau și coborau. În curtea curată nu era decât o grămăjoară de nisip. Stina zâmbi și se lăsă pe vine, apoi răscoli cu arătătorul nisipul uscat. La a treia mișcare, dădu de cheie.” (Doina Ruști – *Ucis la București*)

Bucureștiul meu de vară

Carmen Târnoveau

jurnalist, moderator și realizator de programe

Vara este anotimpul cel mai fericit pentru mine. Lentoarea zilelor toropite de căldură se insinuează ca un parfum ce acoperă tot orașul. Bucureștiul pustiit de elevi și studenți se descoperă ca o capitală a nostalgiei fără leac. Traficul se subțiază, trotuarele devin mai largi: spațiul se dilată! Aleile din parcuri frează sub cupola de frunze mature, vântul adie ca o promisiune pentru așteptatele furtuni de vară, soarele strălucește cu atâta certitudine, aerul devine palpabil... Totul este static și asta induce senzația că nu o să se mai întâmple nicio dată nimic în București! Gata, s-a oprit timpul în loc și-o să trăim

împreună perpetuu „Un veac de singurătate”.

Mă trezesc din reverie odată ce se face, din nou, luni. Am de pregătit emisiunea „Dăruiește, Românie!”, care vara asta este în direct, în fiecare vineri. Am doar câteva zile să pun la punct ediția săptămânală și „înot” prin valurile de căldură, prin oraș, după locuri interesante în care să îmi primesc invitații și telespectatorii TVR. Atâtea vile interbelice care îmi stârnesc imaginația, spre „disperarea” regizorilor de platou, atâtea terase dichisite care îndeamnă la confesiuni șușotite, atâtea restaurante vesele cu mușterii pușini, toate numai bune pentru emisiunea mea estivală! Fac prospecții, alerg dintr-o

parte în cealaltă a orașului, dau telefoane, trimit email-uri contra-cronometru: vineri sunt în direct. Ce bine!! Ador emoțiile emisiunilor live!

Deși nivelul meu de adrenalină e al unui consumator înrăit de espresso, iar emoțiile ating uneori cotele unei centrale nucleare scăpate de sub control, Bucureștiul meu de vară rămâne imperturbabil. Niciun concert, niciun festival. Sunt străzi unde întâlnești doar pisici amețite de căldură. Parcuri în care se plimbă doar porumbei. Unde-o fi plecat toată lumea? Se va mai întoarce vreodată cineva în acest oraș încremenit în timp, sau totul e o farsă? Dacă nu aș fi atât de ocupată, aș lua cu asalt

Bucureștiul și aș pleca din casă dis de dimineață, să mă bucur de răcoare și de răsăritul văzut dintr-un colț de stradă. Apoi aș bate toate muzeele la rând, cu ultima oprire la cochetul Muzeu de Artă Frederic Storck și Cecilia Cuțescu-Storck, de pe strada Alecsandri nr. 16, să revăd tabloul „Grădini la marginea mării” al artistei, pictat acum 100 de ani. M-aș întoarce acasă la miezul nopții, cu capul plin de stele și sete de apă de iubire.

Bucureștiul meu de vară este și el „în direct”. Soarele filmează fiecare mișcare cu răbdarea unui regizor maniacal, scenele de derulează pe *ralanti*, și iar s-a făcut vineri! Cu emoții firești, „Bine v-am regăsit!”.

Noe și peștele

George TOHAT

— Am văzut multe la viața mea, îi spuse peștele lui Noe. Dar niciodată un sat atât de frumos.

Noe nu spuse nimic. Bănuia că încă doarme. Nu ar fi fost prima dată când, fie obosit, fie lipsit de chef sau chiar doborât de băutură, s-ar fi culcat pe malul lacului, legănat de valurile copilăriei, apoi ale adolescenței și ale tinereții trecute. Așa că după câteva clipe, peștele își continuă vorba:

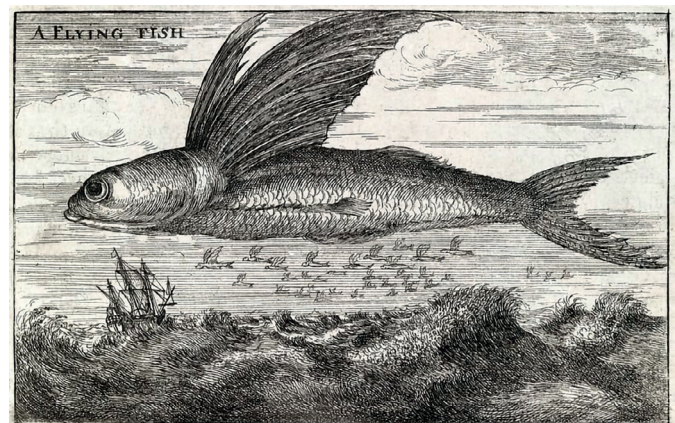
— Dacă-mi dai drumul, îți voi îndeplini trei dorințe. Dar, ai grijă, uneori ceea ce crezi că-ți dorești

nu e totuna cu ceea ce vrei cu adevărat.

Noe, convins acum că visează, spuse repede:

— Îmi doresc să am iară douăzeci de ani. Să fiu cu Maria mea. Alături de săteni...

Peștele sări pe o parte, sări pe alta, se zbatu așa cum numai peștii știu a face și dispăru în adâncuri. Noe adormi la loc, iar în vis, cel puțin lui așa i se păru, se regăsi alături de Maria și de săteni în vechiul sat. Doar că în loc să meargă, înotau. În loc să vorbească,

scotea bule pe gură, iar în loc să se țină de mâini, se holbau unii la alții, când cu un ochi, când cu altul. Tot atunci, curcubeul se stinse

și peste lac trecură mai multe rațe, dintre care unele aveau pești cu solzi ce imitau modelele de pe costumele țărănești.

Patru țigări într-o bucătărie mică

Maria ANGELE

Licențiată în filologie, master în jurnalism

Nu-ți dai seama ce vârstă ai, dar știi că oricum nu poți să fumezi și tu o țigară în bucătărie cu bunicul, fiindcă el încă nu știe că fumezi.

Pe balcon are hainele la uscat.

Te reîntorci în bucătărie, refuzi să mănânci, deși ți-e poftă de cartofii copti la cuptor în folie de aluminiu și părăsești blocul care ți se pare anacronic.

Mergi înapoi la ai tăi și în baie observi că a ruginit scurgerea și te întrebi dacă o duc mai rău, dar nu vor ca tu să știi. Plângi un pic în baie din obișnuință, te speli pe față și ieși. Nu știi de ce ai plâns sau care tu a făcut-o, așa că treci peste. În curte nu mai fug pisicile tale din copilărie. În schimb, o pisică nouă s-a hotărât să se mute pe balansoar. A început să vină cu săptămâni în urmă și nu a mai plecat. Pisica nouă nu te

cunoaște. Pentru ea, tu nu ai existat niciodată și ești o străină care a venit în vacanță în casa ei. Ea nu știe că acolo unde se freacă cu spatele de iarbă, tu te jucai cu primul tău câine. Ea nu știe că acolo unde a fătat cinci pui, tu ți-ai construit prima casă de păpuși. Pentru ea, dimensiunile trecutului tău nu există, căci ea e acasă și tu nu. Acasă s-a transformat în casa alor tăi, unde mai mergi, uneori, când reușești să-ți iei concediu.

Povestea spusă este una care moare

Alina Bako

Ioana Pârvulescu, *Aurul pisicii*, Humanitas, 2024

Am citit cartea Ioanei Pârvulescu (având încă amintirea *Prevestirii* din 2020), savurându-i gustul metalic și duos în același timp, manifest și resemnat, cu tăișul ascuțit al timpului deasupra capului și inimii, cu memoria paralelă a propriei biografii rezonând în ipostazele narative.

Promisiunea care însoțește primele rânduri este aceea de a citi o poveste de iubire trecută prin furcile Timpului, văzută prin ochii femeii care iubește și este iubită. Personajele sunt puține și definesc o lume amăgitoare, în care singura certitudine rămâne metamorfoza, cea inserată subtil la nivel subtextual. Monica Mihuț și prietena ei Maya, iubitul Sebastian Severin, Viki Nistor și cățelul cocker Kronos, motanul Sebastian, nea Gură sunt ipostaze ale unei lumi în mișcare, veridice, o realitate perfect ancorată în spațiul românesc. Studenți, tineri cercetători ori oameni simpli, personajele care populează lumea Ioanei Pârvulescu se mișcă într-un decor bucureștean interconectat, cu vile interbelice cu detalii arhitecturale observate minuțios precum copertinele-scoici de la intrare, cu acoperișuri de tablă și un pod venețian, o lume pestriță ce trădează preferința pentru un mediu problematizant, în care circulă, de fapt, ideile,

iar trăirile sunt intens discutate și armonizate.

Situată sub semnul iubirii și al timpului, cu un titlu explicat de la început cu inserția din literatura formatoare a lui Goethe, privind substitutul metalic intitulat metaforic *aurul pisicii*, povestea spusă de Ioana Pârvulescu are tâlcul narațiunilor medievale, dar și conexiunea permanentă cu lumea contemporană, cu o fragmentare a momentelor trăite, paradoxale.

„În casă se zvârcolea o liniște adâncă și un suflet amărât. În aer sfârșia, se măcina vremea...” scrie Liviu Rebreanu la un moment dat într-o proză scurtă (*Dintele*) și, la o distanță de mai mult de un secol, romanul Ioanei Pârvulescu vorbește, pentru cine e dispus să asculte, despre sensibilitatea feminină dintotdeauna, despre suferință, iubire și transformarea pe care trecerea timpului o produce asupra ființei umane.

„Animalul dragostei” pe care l-a domesticit pentru scurt timp își urmează instinctul, metamorfozele devenind ipostaze ale vârștelor, crize ale existenței. Este un roman despre umanitate și despre trăirea acută, sub imperiul experiențelor fulgurante, a vieții ca interval în timpul universal, despre imperfecțiunea ființei umane, dar și despre căutarea alchimică a iubirii și trăirea unor sentimente compensatorii.

IQads Tribună Gazeta Dâmboviței MATCA revistacultura

FICȚIUNEA

La Muzeul Literaturii
Ficțiunea de joi - coord. Andrei Roșca
lecturi, discuții & vin
str. Crețulescu nr 8

La Casa Filipescu-Cesianu
Deznodământul nu contează - Petre Nechita
Povești, lecturi, ateliere, interacțiune
Calea Victoriei 151

La Londohome
Ficțiunea la Londohome - coord. Cristina Bogdan
Doi prozatori: lecturi discuții
str. gen. Praporgescu, 31

LOGO: MUZEUL LITERATURII, CASA FILIPESCU-CESIANU, LONDOHOME, ACF Asociația Creatorilor de FICȚIUNE

De ce Sicilia?

Marius Albert NEGUȚ

Scriitor

Nu știu cât de bine a zugrăvit Puzo Sicilia în paginile romanelor sale, dar datorită lui am vrut să vizitez această insulă. Mă întreb de ce și astfel îmi dai ghes pe panta introspecției. Voi fi sincer, deși (poate) n-ar trebui...

Sunt un ciulin răsărit în sudul arid al României, pe care vântul, mai apoi, l-a purtat spre un cartier rău-famat din București, loc care mi-a format caracterul. În copilărie, când alții de vârsta mea se visau pompieri sau aviatori, eu voiam să ajung șmecher. Și ce altceva mi-aș fi putut dori să devin, când am crescut într-o haită, ignorând legile, fiind loial doar celor ca mine și respectând masculii alfa? Nu-i de mirare că în adolescență am căutat modele în literatura (și cinematografia) de gen. Prin urmare, pentru mine, personajele din romanele lui Mario Puzo au reprezentat sirenele de care Ulise (spre deosebire de mine, conștient de pericol) s-a salvat astupându-și

urechile cu ceară. Imaginați-vă impactul pe care l-a avut asupra mea imaginea tânărului Vito Corleone, cel plecat, ca și mine, din arșița colbului; cel ajuns, așa cum îmi doream și eu, respectat, temut, avut.

Timpul a trecut. Pe măsură ce mi-am împlinit nevoia de a dovedi altora cine sunt, mi-am dat seama că important e cine sunt eu în ochii mei.

Sicilia, totuși, a rămas în mintea mea, ca un peisaj vechi, cuprins de rama copilăriei și ascuns în podul amintirilor. Nu

credeam că voi ajunge să-i străbat vreodată drumurile. Și totuși...

Într-o zi, iată-mă căutând odihnă pe terasa unei trattoria dintr-un orășel cocoțat pe un munte de pe Insula Soarelui. Pentru a ajunge aici, străbătusem un drum lung și sinuos, cu suișuri și coborâșuri, cu greutăți, dar și cu satisfacții intense, precum aceasta...

La poalele muntelui, marea cea mare, cu valurile ei perpetue și efemere, transforma locul în care mă aflam într-un sanctuar al contemplării dansului dintre apă și cer.

Purtat de gânduri, n-am observat bătrânul cu alură boemă, cu chip ridat și păr alb, care își acorda o chitară. Am recunoscut „Brucia la terra” de la primul acord. Melodia a plutit spre sufletul meu, ca o adiere de zefir, desăvârșind pacea. M-am ridicat de pe scaun și am întins brațele căutând să cuprind infinitul. M-am contopit cu albastrul și am privit Sicilia cu alți ochi. Am văzut-o frumoasă, ca o floare de spin. Ei bine, în clipa aceea, acolo, pe tărâmul ciulinilor, nu știu de ce, dar m-am simțit acasă.

Incizie

Mălina POP

Master în filologie

Primul resort se afla într-o zonă mediană, foarte protejat, înconjurat de ziduri înalte ce nu permiteau vederii să treacă dincolo. Din auzite, se voia un resort foarte frumos, curat, îngrijit, ținând cont de valul de oameni care-l frecventau. Dar niciuna dintre așteptări nu le-a fost îndeplinită, locul era un adevărat șantier. Într-un colț, cinci oameni se chinuiau să sudeze o placă imensă de metal pe întreg peretele exterior al un clădiri. Aflaseră de la un trecător că era o clădire-reper în trecut: deținea o frumoasă expoziție de tablouri la parter, în care nume mari ale prezentului își expuneau munca, mai apoi, întreg etajul superior era format dintr-o imensă bibliotecă, ale cărei titluri stârneau fascinația oricărui colecționar, nu e de mirare că era un punct frecventat de fiecare turist ce ajungea prin părțile astea de lume. Însă, de ceva timp, clădirea a ajuns țința unor vandalizări repetate, geamurile clădirii erau sparte cel puțin o dată pe lună, iar placa aceasta de metal era singura soluție împotriva pagubelor.

Puțin mai la dreapta, pe un lac micuț, dar suficient de întins pentru a cuprinde cinci căsuțe de vacanță, aranjate în forma clasică de arbore, o altă echipă încerca să cârpească acoperișul uneia dintre ele. O căsuță din trestii, care oricum rămăsese cu patru piloni de sprijin, din cei șase pe care i-a avut inițial, și al patrulea se sfărma în timp ce te uitai la el. Pe același lac, au rămas plutind fără direcție carcasele unor hidrobiciclete, ce în trecut probabil își antrenau vizitatorii sau, cel puțin, le lăsau impresia de aventură. Păcat... În mod paradoxal, pe celălalt mal, se lucra intens la construcția unui nou hotel, hotel care se voia a fi *pretențios*, însă nici acolo lucrurile nu păreau a sta prea bine. Echipa de muncitori, aduse special pentru acel sector, după cum auziseră, fixau la fiecare etaj geamuri cu obloane gata sudate, iar în spațiul destinat ușilor așezau doar o bucată de sticlă opacă, dar frumos încadrată printr-o ramă de lemn cu ornamente complicate. Era curios cum, la aceste bucăți de sticlă, nu

puteai identifica niciun loc destinat feroneriei, lipseau broasca și mânerele de la fiecare. De jos, din fața construcției, aflată cu spatele la cei doi vizitatori, o siluetă cu cască albă țipa continuu să se grăbească ritmul, întrucât se așteaptă venirea unor oaspeți noi exact în zilele următoare. Din nou, localnicii aveau la rândul lor o înfățișare cel puțin curioasă, se aflau într-adevăr într-o zonă cu temperaturi ridicate, însă n-au înțeles de ce fiecare siluetă pe care o întâlneau pe stradă avea fața estompată și nu i se putea desluși nici cea mai mică trăsătură, ori asta, ori păreau a fi șterși mai bine de jumătate cu buretele. Ca și cum cineva a luat o radieră imensă și a hotărât să lase doar niște picioare pierdute pe străzi sau doar jumătăți de trupuri care-și pierdeau și mai mult din contur la fiecare cotitură. Cu așa imagini, nu simțeau deloc aproape că e locul de relaxare în care să mai rămână, cel puțin nu acum, poate pe viitor, cine poate ști ce proiect urbanistic fără de greșală va prinde formă.

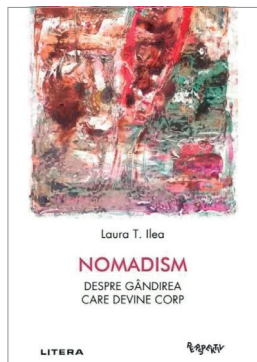
Nomadism, o lucrare de maturitate

Mădălina UDRESCU

Filolog

Laura T. Ilea, *Nomadism. Despre gândirea care devine corp*, Litera, 2024

Scrisă după douăzeci și doi de ani de la publicarea primului volum de eseuri, *Meditații înactuale*, pe care autoarea îl descrie astfel: „un volum plin de nonșalanța ireverențioasă a tinereții, a menținerii într-un posibil încă neexplorat, a lipsei de teamă pentru consecințe și a unei provocări a kitschului și a excesului”, *Nomadism* reprezintă o lucrare de maturitate, fiind în același timp un tratat de filosofie, un ghid feminist, un roman despre experiența metamorfică a deșertului și un eseu despre schimbările societale dictate de progresul tehnologic.

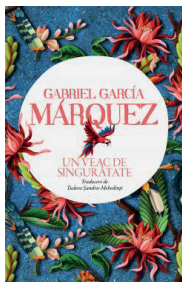

Cu alte cuvinte, este un text hibrid care, printr-un limbaj simplu, despoțat de rigurozitățile frazărilor strict teoretice, expune problemele grave și presante ale timpurilor noastre, făcând apel la o viziune originală, din interior spre exterior, de la individual

la general. Îmbinând experiența personală acumulată în urma periplului gândirii, transgresărilor spațiale și a călătoriilor ficționale, cu percepțiile suprasenzoriale ale unei lumi fragmentate ce se actualizează continuu, autoarea ne propune un discurs fluid, profund hermeneutic, în care tratează subiecte precum: deconstrucția identitară, incongruențele gândirii, solitudine, efemeritate, hălăduirile prin necunoscut, consecințele inteligenței artificiale, creație, literatură, toate încununate cu o meditație răvășitoare asupra vieții și a morții.

Cât se poate de actual și concis, *Nomadism* prezintă cu speranță, pe alocuri cu brutalitate, realitatea care se

reactualizează, se reconstruiește și se regândește, filtrată prin prisma filosofiei și ficțiunii, în așa fel încât să-i pună cititorului înaintea o colecție de posibile răspunsuri la întrebările existențiale ce macină întreaga umanitate. Făcând apel la numeroși autori consacrați, printre care se numără Nietzsche, Hannah Arendt, Simone de Beauvoir, Brian Massumi, Haruki Murakami, Elif Şafak etc., Laura T. Ilea construiește o viziune complexă, fără să recurgă la un ton definitiv, având mereu conștiința că produsul nu este unul finit și lăsând loc suspiciunilor, supozițiilor și interpretărilor, care nu vor face altceva decât să completeze tabloul.

Macondo

Narcis AMARIEI

Scriitor

Cam greu de localizat, chiar și cu cel mai performant GPS, având în vedere că satul exista doar în mintea lui Gabo. García Márquez a creat acest loc magic, inspirat chiar de orașul său natal,

Aracataca, și de casa bunicilor, în care a copilărit. Eu am ajuns pe la începutul anilor 2000 în Columbia, dar doar în Bogotá, de unde mi-am cumpărat vreo șase cărți ale marelui scriitor în original.

Vacanțe în Grecia

Sorin IAGĂRU-DINA

Doctor în științe filologice

De cele mai multe ori, locurile turistice, generic numite „destinații de vacanță”, sunt asociate cu un exotism „domestic”, convențional. Soare, mare, plajă, insulă, iată cele mai la îndemână reprezentări care compun patternul a ceea ce ar trebui să fie ieșirea din rutină. Când o țară sau o localitate primește titulatura „destinație ideală de vacanță”, promovată cu multă emfază, am, de obicei, o reacție diametral opusă celei scontate: interesul meu pentru locul respectiv scade odată ce l-am văzut prins în tiparul mai

sus menționat, expus ca simplă marfă care „corespunde”, ca ofertă „atrăgătoare” într-o eventuală tranzacție profitabilă în care „orizontul de așteptare” e aproape invariabil. Oricât de reușită, publicitatea care se tot făcea acestor locuri de un aer exotic deja stereotip (foarte multe erau din Grecia) avea să mă țină încă multă vreme la distanță de plajele, sătucurile și stațiunile îndelung lăudate, garanții ale unei „vacanțe reușite” (cât de mult am putea dezbate în jurul acestei formule relative, „încăpătoare”!) Printre toponimele

care se amestecau monotone în fiecare vară ca un zumzet îndepărtat și banal (Thassos, Mykonos, Santorini, Zakynthos, Halkidiki) a venit însă, anul trecut, un nume nou, înviorător și enigmatic: Kyparissia. N-a venit pe pliantul unei agenții de turism, ci pe o carte al cărei titlu îl dădea

și grație căruia și ajunsesem la cartea asta care mi se părea că promite ceva. Prin volumul de proze scurte al Alexandrei Niculescu de la Litera s-a întâmplat, așadar, vara trecută, „reconcilierea” mea cu ideea de vacanță în Grecia, demonetizată până atunci printr-o impresie de

convenționalism pe care, oricâtă deschidere aș fi vrut să am, nu mi-o puteam înlătura. N-aș spune că descrierile propriu-zise au fost cele care m-au convins (nu sunt proze bogate în descrieri de locuri), ci atmosfera pe care

autoarea știe să o creeze părănd că se conformează unei stări de vacanță (un „holiday mood”...), dar în realitate șarjând subtil acest rol al turistei „în rând cu lumea” și deconstruind la fel de fin ideea – prea convențională

– pe care o avem, de obicei, despre vacanță, înlocuind comoditatea și „rutina de concediu” cu o plăcere a detaliilor inedite și neglijate, cu gustul pentru surprizele reconfortante, stimulative de care poți avea

parte la tot pasul dacă știi să le vezi. Prin *Kyparissia*, numele unui orașel grecesc, această țară a dobândit, pentru mine, acel aer nedefinit care te îndeamnă să înțelegi sau să-ți pui întrebări „la fața locului”.

Câteva luni de zile

Daniel ANTOHE

Scriitor

Într-o seară de vineri, venind de la muncă, se urcă într-un taxi și porni spre Paradise Club din Sheffield. Femeile care prestau acolo erau într-adevăr frumoase, era un alt nivel față de un bordel obișnuit. Intră în vorbă cu o brunetă din București, vru să se ducă cu ea, însă supraveghetoria, din spatele barului, îi interzise: nu permitea sexul între client și o fată de aceeași naționalitate. Se temeau că acesta avea să le fure fata din club. Până la urmă, se duse cu o poloneză înaltă, suplă, blondă, foarte pricepută.

La acel sfârșit de săptămână, Geo intră pe ușă cu câteva cutii de pizza și două navete de bere: terminase albumul, îl urcase pe o platformă de streaming și primise deja reacții pozitive, îl contactase un label din Finlanda.

Gusti Schmit continuă să ia parte la cenzurile la care Mitch Connelly îl lua cu el. Își traduse câteva poeme, le citi, și poezii englezi îl felicită. Îi spuse într-o seară lui Mitch că, cel puțin temporar, nu mai scria.

— Ai avea timp pentru poezie, îi spuse Mitch. Înșiri niște versuri înainte de culcare.

Gusti îi spuse că era vorba de un efort mult mai mare pentru el, nu se putea apuca de versuri dacă nu simțea că dă totul. La fel era și cu proza.

— În proză trebuie să faci cititorul să participe la universul tău. Personaje, narațiuni...

— Da, fu de acord Gusti Schmit, trebuie să creezi o iluzie în care să creadă... Cum era? Suspendarea de bunăvoie a neîncrederii.

— Îl admir enorm pe Coleridge, dar spune prostii. Gândește-te: cititorul nu e atât de prost încât să se convingă singur că povestea ta e un fapt real. Nu. Ceea ce îl convinge este tocmai acel „ca și cum” (as if, spusesse Mitch). Asta îi cer cititorului: imaginează-ți că ar exista un Hamlet, un Quijote, o Anna Karenina și că ar face cutare și cutare lucru – și admiră arta cu care încropesc iluzia.

În acea seară, după ce bău două beri, Gusti scrisese câteva versuri și i le trimise prin e-mail lui Mirela Suciu.

Ultimul împărat nemuritor

Lucreția LIXANDRU

Antropolog

Ultimul împărat nemuritor este o trilogie ce are ca fond basmul lui Petre Ispirescu, *Tine-rețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*, precum și folclorul românesc, mult mai puțin cunoscut noilor generații.

Povestea începe cu nașterea unui prinț adormit, la a cărei naștere împărăteasa regatului moare, lăsându-l pe împărat singur, confuz și neconsolat. În încercarea de a-și salva fiul, împăratul descoperă o profeție sumbră, pe care va lupta până la finalul zilelor sale să o evite și care va schimba din temelii ordinea lumii.

Prințul crește, deosebirea lui de alți copii se vede de la un an la altul, iar în lupta lui cu interdicțiile tatălui său va întâlni o seamă de creaturi mitice, fiecare cu rostul său în marea economie a

cărții, își va face prieteni credincioși, va iubi și va suferi.

Aleodor, Ghenadie, Gorun, Vlahan, Galben de Soare, Amona, Gheonoaia, Știma Apelor, lelele și Muma Pădurii, zmeii și lupul cu frunte de aramă, dar și alte creaturi mitice, dintr-un timp îndepărtat cu mult de zilele noastre, te vor ține lipit de paginile cărții într-o transă aproape hipnotică, de la primul volum până la ultima pagină. E o carte

care curge lin, cu personaje solide, aproape umane, care cresc și evoluează de la un capitol la altul. O carte a trăirilor intense, în care poveștile străbune prind viață, cu limbajul și datinile alături de care au trăit, care te poartă printr-o gamă bogată de stări și emoții, cu răsturnări de situație care te lasă perplex și momente în care nu știi dacă vrei să plângi, să țipi sau să-ți smulgi părul din cap.

Ultimul împărat nemuritor e o trilogie care, la prima vedere, te poate speria, însă trebuie doar să tragi aer în piept, să-ți iei liber de la lucru o săptămână și să te aprovizionezi cu snacksurile tale preferate. Pune alarmă pentru mâncat și somn, pentru că încă un capitol tinde să dureze până... termini volumul. În rest, tot ce ai de făcut e să te bucuri de povestea în care vei pătrunde.

Un roman scris cu bucurie și grijă, în care se citește documentarea atentă la fiecare paragraf, dar în același timp dragostea pentru literatură, *Ultimul împărat nemuritor* este, în sine, o carte nemuritoare, care nu are limite de vârstă, bună și pentru adulți, dar și pentru puștii pe care vrei să-i faci să citească și, cu siguranță, o carte de care Petre Ispirescu ar fi mândru.

De la St. Petersburg, dincolo

Ana Molv

Arunc în cadă chiștocul și torn și o sticlă de mir pe care am găsit-o în dulap. Mirosul mirului s-a împrăștiat în toată baia, iar împreună cu fumul îmi amintesc de mirosul din biserică. Opresc apa și intru în cadă. Hainele absorb apă instant și devin destul de grele încât să fie ca o ancoră; sau cel puțin așa vreau să cred. Scot cele zece pastile, una câte una, din compartimentelor lor, și le țin strâns în podul palmei stângi până le scot pe toate. Le înghit pe rând, cu greu, pentru că am uitat să-mi iau ceva de băut. Cred că una mi-a rămas blocată, așa că înghit în sec de câteva ori. Simt că nu mai pot să respir și nu știu dacă e de la pastile sau de la pastilă. Ies din cadă în timp ce mă tot lovesc cu pumnul în piept. Deschid ușa de la baie și aproape că mă prăbușesc pe podeaua murdară a dormitorului. Mă uit

la ușa de la bucătărie și deodată îl aud iar pe Igor. Nu pot să îl văd iar.

Mă uit prin dormitor, însă nu am nimic de băut. Mă întorc la baie și dau drumul la robinet, însă când văd apa albicioasă, și ocazional ruginie, prefer să mor înecat. Mereu mi-am dorit să îmi aleg moartea. Lunile care au trecut m-am tot gândit la cum aș putea să o fac și am ales să folosesc cea mai la îndemână și liniștită armă. Ce mă face să zâmbesc este faptul că mi-am ales arma, însă nu am ales cum a fost folosită să mă omoare. Intru înapoi în cadă, mă las la fund și aștept. Cred că până acum pastila blocată s-a dizolvat, însă eu încă o simt acolo.

Spun ceva, însă uit ce în secunda următoare. Cuvintele mele se ridică prin apă sub forma unor bulbuci care se sparg imediat

ce ajung la suprafață; așa că nu o să mai aflăm niciodată ce am ales să spun înainte de moarte. Pe buze simt gustul uleiului de măsline din mir și mă uit la cum se mișcă chiștocul care încă are urme de ruj roșu. Mă gândesc că ar trebui să mă ridic, să ies și să merg să sting becul pe care l-am uitat aprins în dormitor sau să-i mai pun mâncare lui Igor. Încerc să-mi ridic mâinile, însă îmi e imposibil, nu le mai simt, parcă ar fi ale altcuiva și sunt doar atașate de corpul meu. Clipesc din ce în ce mai des și nu mai pot să fiu atentă la nimic. Nodul din gât coboară în stomac, iar frica ușoară pe care o simțeam la început s-a transformat în teroare. Sper să mă găsească cineva rapid, să nu moară de foame Igor sau să mucegăiască blana aia pe pat.

Lentila literaturii

Iulia MICU SIMUȚ

Scritoare

Recunosc că am folosit adesea lecturile ca pe un mijloc de a călători în cele mai stranii și bizare locuri, de a explora teritorii îndepărtate, ținuturi inaccesibile sau pur și simplu de a ajunge acolo unde mi-ar fi plăcut să merg, dar mi-a fost imposibil, la un moment dat. Am făcut călătorii obligatorii, astfel, am rămas un timp captivă în Regatul Viselor, coșmarescul și întunecatul Perla din romanul *Cealaltă Parte* al lui Alfred Kubin, l-am însoțit cu inima cât un purice pe Jonathan Harker în inima Carpaților, la castelul Contelui Dracula; din porunca regelui Pelias, m-am imbarcat împreună cu Iason, pe Argo, pornind prin Tesalia în căutarea lânii de aur, și, văzând cât de mult mi-a plăcut marea cu aerul ei sărat, am navigat puțin și cu Odiseu. Apoi, mărturisesc deschis că, lecturând romanul lui Tolkien, mi-am dorit în sinea mea ca frăția inelului să rămână cât mai mult cu puțință în luminoasa vale a regatului Rivendell.

Cu toate acestea, cred că în copilărie am făcut cu adevărat cele mai interesante călătorii.

Jules Verne m-a purtat cinci săptămâni în balon, m-a dus spre centrul pământului, la poli și la 2000 de leghe sub mări. La întoarcere, m-au întâmpinat muschetarii lui Alexandre Dumas și Victor Hugo alături de Cosette și Gavroche pe străzile vechi și prăfuite ale Parisului. În adolescență, am călătorit cu Ionel Teodoreanu la conacul îmbelșugat al Medelenilor, apoi cu Mircea Eliade am regăsit Bucureștiul interbelic și litoralul românesc, cu Mihail Sebastian am fost la schi în stațiunile de pe Valea Prahovei. Acum vreo șase ani, într-o vară toridă, citind Diana Adamek, *Adio Margot*, m-am pomenit visând la mirosul dulce-acrișor al portocalilor înfloriți dintr-o grădină de pe coasta italiană, Amalfi. Și, la un moment dat, citind Doina Ruști, m-am trezit lângă mine cu un duh transparent „ca o peltea” care m-a purtat pe deasupra târgului vechi al Bucureștilor, arătându-mi veșmintele prețioase și viețile încălcite ale boierilor fanarioți.

Uneori, am fost chiar și geograf (literar). Lucian Blaga și

Cercul Literar de la Sibiu m-au învățat să privesc Clujul, Sibiuul și toată Transilvania prin lentila literaturii universale. Cu ajutorul lui Thomas Mann, (*Casa Buddenbrook*), am vizitat burghezul oraș hanseatic Lübeck, l-am însoțit pe inginerul naval Hans Castorp în trenul care avea să-l ducă în inima Alpilor Elvețieni, (*Muntele vrăjii*), m-am plimbat la Weimar căutându-l pe Goethe (*Lotte la Weimar*). Alături de Hugo von Hofmannsthal și de membrii grupării Jung-Wien, am privit orașul habsburgilor printr-o peliculă fină reflectând culorile psihanalitice ale începutului de secol XX.

După ce am încheiat cu cartografierea străzilor Vienei, m-am imbarcat spre o nouă

destinație, Veneția, care avea să-mi câștige atenția pentru o bună bucată de vreme. Aici a început adevărata poveste a orașului-personaj pe care romanul lui Gabrielle D'Annunzio, *Focolul*, mi-a picurat-o lent în ureche, înfășurând-o în atmosfera crepusculară a serilor târzii de toamnă, în nuanțe prețioase de aur și aramă. Destinație predilectă a literaturii decadentismului european, Veneția, cu ale sale caracteristici care par izvorâte din confuzia termenilor oximoronici: *lust* (dorință), *loose* (desprins, desfăcut) și *lutschen* (a topi, a dizolva), m-a făcut să-l zăresc pe străzile sale înguste și sinuoase pe Gustav von Aschenbach grăbind pasul în urma unui grup de turiști polonezi

fixându-l atent pe efebul blond, Tadzio (*Moartea la Veneția*). În Piața San Marco, am dat peste un domn cu pălărie neagră, înfășurat într-un pardesiu gros ca o mantie înaltă și întunecată, cu guler de blană. Îmbrăcat total nepotrivit cu vremea de-a-fară, îmbătrânit și trist, cu cearcăne întunecate în jurul ochilor, Marcel Proust mergea lent, cu mâinile la spate, ca și cum ar fi vrut să asculte sunetul propriilor pași reflectându-se în pietrele din pavaj. Apoi privirea lui s-a ridicat, și, cu gândul la picturile lui Carpaccio și la cum le descriesese John Ruskin, a trecut pragul

Bazilicii și s-a apropiat de bap-tiser. Romanul *În căutarea timpului pierdut* așază Veneția între cele trei simboluri ale memoriei alături de Balbec și de Combray, printre marii piloni metonimici ai operei lui Marcel Proust. Geografia proustiană însă nu suportă foarte bine schematizările excesive, ca atare marea surpriză pusă în scenă de *În căutarea timpului pierdut* este faptul că autorul său își construiește spațiul literar folosindu-se de oglinzi, adică de anumite trăsături cvasisimilare ale locurilor-cheie pe care le descrie. Astfel, geografia de la Combray, locul copilăriei,

cel mai important simbol pentru memorie, dar și pentru efervescența personalității artistice, se suprapune, în virtutea unor trăsături comune, peste geografia de la Auteuil, cartierul în care s-a născut însuși autorul, iar descrierea Tansonville, care în realitate se află situat la numai câțiva kilometri distanță de Illiers-Combray, repetă multe dintre atribuțiile străzilor din centrul Parisului, constelate în jurul străzilor: Malesherbes, Rue des Courcelles și Parc Monceau (primele două găzduind chiar locuințele familiei doctorului Adrien Proust, în tinerețea autorului).

Toate aceste locuri, modele difuze, discrete și complementare pentru „imemorialul” Combray, poartă cu ele aceleași serii de senzații, îndeamnă la reverie și constituie, după mine, cea mai frumoasă parte din matricea universului romanesc proustian. De aceea, încercând să găsesc un referent real pentru un loc livresc, l-am căutat, în apropiere de medievalul Chartres, la Illiers-Combray, – kilometrul 0 al madlenelor –, în locul unde trăiesc și astăzi atât Marcel Proust, cât și, mai ales, Naratorul său, într-un timp suspendat dincolo de timp.

Harta mea vine de la Foucault

Ștefan FIRICĂ

Critic literar, UB

Locurile spre care m-a îmbiat Michel Foucault se numesc heterotopii sau „alte locuri” (*autres lieux*), iar ele se găsesc pe hartă și nu prea. Iată câteva exemple: podul casei bunicilor, patul părinților (în care copilul, sub cearșaf, își desfășoară propriile bătălii cu indieni și cowboys, sau, pe cearșaf, își îmbracă păpușile), cimitirul, vaporul, bordelul, cinemaul, grădina orientală.

Filosoful francez s-a amuzat de atâtea ori să le definească,

încât o încercare în plus, aici, ar fi de-o jalnică redundanță. E mai tentant să las lista neexplicată, ca pe o heterotopie a

heterotopiilor, ca pe un poem ad libitum al spațiilor reale și mentale ce contestă ordinea și disciplina teritoriilor în care locuim. Când un cerc de urbanistică din Paris l-a invitat să-și dezvolte gândurile într-o nouă conferință, filosoful a râs în hohote cu partenerul lui de-atunci, Daniel Defert, apoi a dat curs invitației.

Multe dintre ideile foucauldice ne au scandalizat la vremea lor, unele mai indignează și astăzi, prin ușurătatea sfidătoare cu

care ating niște subiecte sensibile. E în fond în ADN-ul avangardelor să epateze establishmentul, iar aici, mai mult ca oriunde, autorul e mai curând un poet neoavangardist decât un critic cultural. Rămâne fraza majestuos lunecătoare ca un transatlantic, scandalat incantatoriu de Foucault însuși într-o conferință radio din decembrie 1966, pe care o putem asculta și pe *youtube*, în timp ce o recitim în traducerea lui Bogdan Ghiu.

Aventura canibalului Pancetta

Ana IONESEI

Scritoare

Canibalul nostru se îndreptă cu pas apăsător către grupul zglobiu al uzurpatorilor de proprietate. Văzând însă mormanul de carne vie pe care-l perpeleau acești provocatori precoci, canibalul Pancetta mai că înlemni. Prietenul său, canibalul Mortadella, împreună cu toată familia lui, zăceau bucăți-bucățele, așteptându-și rândul la frigare. Canibalul Pancetta nu se pierdu cu firea și, proțâpindu-se în fața zgomotoșilor pui de oameni, zise:

— Cum ați îndrăznit să-i luați viața prietenului meu de-o viață? N-aveți ceva mai bun de mâncat în lumea voastră civilizată?

Fără să se sperie, un țănc în pantaloni scurți cu bretele încrucișate pe-o

spinare de-abia acoperită cu niște dăre de carne macră își înfipse brațele în solduri, răspunzându-i:

— Nene, matală nu știi ce vorbești. Noi suntem o sectă vegano-vegetariană și ucidem numai fructe, buruieni și legume ca să ne putem hrăni. Dar vecinul dumitale l-a găbjit pe unul de-al nostru fără să știe ce fel de obiceiuri culinare avem noi și normal că i s-a făcut rău. Nici soției și nici copiilor săi nu le-au prea priit obiceiurile sănătoase ale colegului nostru. Era pe moarte, oricum n-o mai ducea mult mititelul. De ce să se chinuie? Îl rumenim aici lent, la aer curat, și mâine la prima oră îl ducem la oraș. Restul familiei o

punem la rece și o pregătim în mediul urban. Ce bani frumoși facem la piață! Ne-am adaptat la mersul lucrurilor, în ziua de azi poți vinde orice, până și canibali otrăviți!

Auzind acestea, canibalul Pancetta se cutremură de groază, dar cum era rupt de foame, avu tăria să remarce:

— Nu mai înțeleg ce este omul, l-am studiat zadarnic! Poate am greșit calea, doar mai sunt și alte științe în afară de anatomie. Dați-mi și mie niște legume de-ale voastre să le duc familiei, că m-au alungat și nu mai vreau decât liniște și pace la mine acasă. Fie ce-o fi, încaltea de-aș muri mâncând zarzavaturi. Nu mai suport lumea asta sucită pe dos de naturism!...

Prima doamnă din Ghiombea

Geo MOISI

Scriitor

— Au venit! sunt anunțat de o voce feminină.

Ar trebui să știu a cui voce e, dar îmi pasă atât de puțin, încât nu mă ostenesc să asociez vocea cu fața, chiar dacă e vorba de doar trei chipuri dintre care ar trebui să aleg.

M-am trezit cu o durere puternică de cap și-un gust dulceag pe care-l simt când vârful limbii îmi atinge dinții. E de la berea de aseară. Am suficientă experiență să știu măcar atât. Ce nu știu e dacă mi se trage de la prima sau de la ultima bere. Cred că de la ultima, totuși, mai ales că între prima și ultima au mai fost vreo patru. Când mă

trezesc așa, am o stare de lehamite pe care o proiectez asupra tuturor. Precis am proiectat-o și asupra vocii care m-a anunțat că au sosit, de aia a preferat să-mi strige. Notele alea înalte sunt răzbunarea pentru lehamite.

— Să între...

Am avut grijă să simtă punctele de suspensie. Lehamite. Aud pașii apropiindu-se. Tocurile îi dau de gol, dar și eu sunt surprins. Mă așteptam la două rânduri de flecuri zgomotoase, nu la trei.

— Luați loc...

Am grijă să simtă și punctele astea de suspensie, deși e ca și cum aș zgăria cu o scobitoare

pe capota Mercedesului cu care au venit aici. Le evit privirile, la fel cum și ei o evită pe a mea. Toți trei poartă costume sobre și cravate. Nu mă pricep la așa ceva. Am două costume, unul pentru evenimente și altul căruia i se spune ținută de reprezentare. Le îmbrac atât de rar pe ambele, încât să-i văd peăștia trei înțoliți ca pinguinii mă face să simt un guler tare, închis sub bărbie, deși eu port un tricou larg, cu un Tupac albastru pe piept. L-au făcut așa pentru contrast, să se potrivească cu textul de pe spate.

Îi întind lui hârtia, dar cei doi care-l flanchează aproape

că se bat care s-o apuce primul. Impresie artistică. Sunt niște actori, orice gest contează, pentru că doar așa își pot crește onorariul. Bietul de el, habar n-are. Ori dacă are, e atât de prins în teatrul lor că nu-și mai dă seama. În orice caz, încă se ține bine, mâinile nu-i tremură, bărbia și-o ține ridicată, îi pot vedea perfect fruntea lată, spatele îi e drept, picioarele-s crăcănate, cu tălpile bine înfipite în podea.

— A priceput toată lumea despre ce vorbim astăzi?

Din Paris la București, pe file de carte

Andrei SIMUȚ

Primul impuls ar fi să dau ca exemplu *Comoara din insulă* de R.L. Stevenson, citită la zece ani și care m-a transpus direct pe corabia piraiilor. La ceva vreme după lectura romanului, am avut un vis care schimba relativ puțin din acțiunea acestuia: spre deosebire de eroul romanului, eu am fost rapid eliminat, înainte să ajung pe insulă (un pirat mi-a înfipit un cuțit în cap), fără să mai apuc să caut comoara, vis pe care mi-l aduc aminte și azi. Un alt moment important a fost atunci când am descoperit Parisul lui Balzac, Victor Hugo (*Mizerabilii*) și Eugène Sue, oraș de fapt dispărut aproape în întregime sub sistematizările uniformizante ale arhitectului Haussmann,

fapt ce aveam să-l percep cu adevărat abia după douăzeci de ani, plimbându-mă pe marile bulevarde.

Un spațiu la fel de fascinant este Bucureștiul, descoperit mai întâi prin intermediul prozelor lui Eliade, apoi prin lentila *Orbitorului* cărtărescian. Pe când am apucat să mă plimb cu adevărat pe strada Mântuleasa, deja descopeream un alt București, având acces la un strat mult mai vechi și construit absolut fascinant prin intermediul *Manuscrisului fanariot* al Doinei Ruști, ulterior și prin celelalte cărți ale trilogiei fanariote care decupează segmente din același oraș dispărut, oferind o experiență sinestezică unică.

Exemplele ar putea continua la nesfârșit, mai ales cu spațiile fictive pe care nu le-am putut compara cu cele reale, fie că e vorba de literatura sud-americană (Márquez, Asturias, Carpentier sau Llosa) sau de cea nord-americană, unde orașul New York e toposul preferat. La fel cum vizitarea Parisului a compensat imposibilitatea de a ajunge la New York, o vizită la Barcelona m-a situat pentru o clipă în orizontul fantastic și torid al scriitorilor sud-americani. Chiar dacă travaliul de a reconstitui spațiul fictiv dintr-un roman după semnele din spațiul real este deopotrivă de incitant, satisfacția supremă oferită de literatură este tocmai diferența insurmontabilă dintre hartă și teritoriu.

CĂRȚI

despre lumi
fascinante

Două premiere teatrale de forță

Emanuela ILIE
Critic literar, UAIC

Piese de rezistență, spectacolul montat de Andrei Măjeri la Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani, are la bază textul dramatic propriu, cu titlul original „God of the Gaps”, cu care talentatul regizor – ce deține toate datele necesare pentru a deveni un om de teatru complet – a câștigat premiul I la Concursul Național de Dramaturgie, organizat de filiala București (secția Dramaturgie) a Uniunii Scriitorilor din România și de Muzeul Național al Literaturii Române. Scris acum doi ani, în cursul șederii lui Măjeri în Atena Sârbească, pentru proiectul „Pata oarbă”, textul-sursă se hrănește din cercetarea altor războaie, nu din cel din proximitatea granițelor românești, care abia izbucnise în februarie 2022. E adevărat că de la așa-numitele războaie iugoslave au trecut treizeci de ani, estimp în care, pe lângă mutațiile radicale produse în urma dizolvării teritoriale, administrative ș.a.m.d. a „patriei-mamă” de odinioară (un adevărat laitmotiv al discursurilor scenice din *Piese de rezistență*), au fost vizibile și consecințele devastatoare pe plan deopotrivă individual, micro- și macro-comunitar. Dar exact această distanță îi permite autorului să traseze comparații subînțelese între cele două forme de flagel, să lanseze subtile semnale de alarmă în privința efectelor dezastruoase ale războiului ruso-ucrainean, dar și să gloseze, în subtext, pe marginea valențelor Răului, fie el vizibil ori subversiv, care le produce. Prin intermediul

celor șapte personaje centrale (Willem, Fahreta, Hatidža, Ante, Milovan, Radoje și John, fost Iova – partituri excelent jucate de Ioan Crețescu, Gina Pătrașcu-Zamfirache, Crenola Muncaciu, Sorin Ciofu, Răzvan Amitroaei, Cezar Amitroaei și Valentin Popa), ale căror monologuri, solilocvii ori dialoguri puternice dezvăluie conflicte, tragedii și tentative distincte de (supra)viețuire, Andrei Măjeri face mai mult decât să recapituleze atrocități și să chestioneze realități tulburătoare: construiește o parabolă despre dezumanizare, comunicare fracturată, violență extremă și (im)posibilitatea vindecării de traumă.

Foarte bine pus în scenă (atât actorii, cât și întreaga echipă de la teatrul botoșănean conlucrează efectiv ireproșabil), spectacolul *Piese de rezistență* își lovește publicul direct în plex, impunându-i, în momentele sale de maximă intensitate afectivă – tulburătorul kaddish al Hatidžei, dureroasa anamneză prin care

trec Willem și Fahreta sau chinuitoarea înclăștare interioară al lui Ante – o identificare simpatetică. Nu doar cu victimele imediate, ci și cu cele care, la decenii distanță de tragedia războiului, încearcă să învețe alfabetul rezilienței, deși trăiesc pe muchie, cu amintirea de neșters a ororilor lui și, implicit, cu povara unui bagaj traumatic imposibil de descărcat.

O cu totul altfel de experiență și de identificare propune în schimb Oltița Cîntec, în ingeniosul proiect artistic numit *La cabine*, pregătit de o parte a entuziastei echipe de la Teatrul pentru Copii și Tineret „Luceafărul” din Iași. După cum o sugerează și titlul, producția nu are la bază un text dramatic în sensul tradițional al sintagmei, ci un scenariu pe care l-aș numi *deschis* – căci conține și o serie de secvențe tip *work in progress*, ale căror goluri trebuie umplute atât de cei patru actori (George Cocoș/Alex Iurașcu, Ioana Natalia Corban/

Liliana Mavriș-Vârlan, Camelia Dilbea/Carmen Mihalache, Claudiu Gălățeanu/Cosmin Rotariu), cât și de cei patru spectatori invitați să pătrundă în culisele spectacolului. Doar patru, pentru că formula vizează interacțiunea directă/nemediată de 1:1; nu pe scena propriu-zisă, ci în patru cabine distincte, în interiorul cărora patru actori se pregătesc, chipurile, pentru interpretarea unor roluri importante din spectacole axate pe texte așa-zicând canonice, destinate publicului adult ori foarte tânăr. Indiferent de orizontul de așteptare și experiența teatrală a celor patru fericiți (exclusivist, nu?!), provocarea pe care le-o lansează astfel cunoscutul teatrolog este una cât se poate de inedită, din moment ce, deschizându-le accesul către *fața nevăzută a teatrului*, Oltița Cîntec îi include cu o concretețe aproape neliniștitoare în chiar miezul Spectacolului. Fiecare cabină devine, bineînțeles, un (spațiu de) interval heterotopic, în care și actorul, și spectatorul – rugat, după caz, să îl ajute pe primul să se machieze, să țină anumite elemente de recuzită, să repete, urmărind scenariul etc. – interacționează într-un mod cât se poate de real și de stimulativ. Cum distanța obișnuită (și implicit sigură) de cel din față este anulată, fiecare membru al diadei se vede nevoit să își restaureze echilibrul emoțional, psihologic ș.a.m.d. deschizându-se cât mai autentic cu putință către celălalt. Adică să își întoarcă vulnerabilitatea produsă de expunerea proprie într-un atu relațional.

Memoria e un nor de anul acesta, pe un cer de anul trecut

Andi MIHALACHE

Cercetător la Institutul de Istorie „A.D. Xenopol”, Iași

Scrisul despre cer și nori pre-dispune la o candoare vecină cu prostul gust. Nu se pune nimeni cu Petru Creția. Căci e de presupus că ați citit *Norii...* La fel de kitschos e să aduci vorba, mai nou, de fractalii, când știi foarte bine că în liceu abia scoteai un 5 la mate. Cum și sarcasmul e prea uzitat ca să nu fie prea ieftin, un compromis ne-ar trebui. Oricât de antipatică este astăzi media, a treia cale, mijlocul, lăsatul de la tine. Și orice formă de *între*.

Așa-i trebuie lui Michel Pastoureaux, de albastru ne ardea nouă? Nu-i era clar că astăzi nu dai bine dacă nu strâmbi din nas la orice? Mai ales că nu suntem aici de la purcederea văzduhului. Și sunt multe ceruri între noi și albastrul dintâi al lumii. Mult-mai-înaltul sare și acum peste spinarea acestei culori, ca să deschidă alte și alte nuanțe. Și să se reverse, niciodată egal cu seninurile sale, numai în necuprinsul din el însuși. Habar n-avem unde se îndreaptă, nouă păsându-ne numai de amprentele lui pe cărările noastre. Și totuși. Albastrul n-a înființat chiar pe nimeni?

Albastrul deschis e un Dumnezeu timpuriu. Când azuriul bate-n bleumarin, divinitatea își simte deja toate vârstele. Zugrăvit peste tot, Dumnezeu nu mai are loc de propriul albastru. L-am vrea un om-ca-noi-toți. Un tip cu necazuri. Nici nu-i de mirare. Ochiul ni se împiedică în dreptul amiezii, pierzând memoria cerului de până atunci. Ajuns astfel la jumătatea sa, albastrul oscilează între nuanța care-l provoacă și cea care-l ațipește. Să nu i-o luăm în nume de rău. Speranța este, oricum, un transfer continuu între albastru și albastru: după Wassily Kandinsky, chiar există o circularitate în ADN-ul acestei culori. De aceea, ni se pare că albastrul ar fi a-toate-încăpător, dând ocol firii cu o certă lejeritate. Albastrul e o marcă a cuprinderii, a înfășurării, a *acceptării* în. Este semnul unei circularități difuze, involuntare, permissive. Semnul unei interiorități ospitaliere, întredeschise. Dar și ambasadorul unei distanțe pe care nu o acceptăm decât micșorând-o.

Seninul se mută ici-colo. Iar azurul pe care-l ridici din visele

aproapelui absoarbe năzuințele albastrului tău. Mai e ceva de încercat? Să te sustragi oleacă ție însuși. Să nu te mai ții minte așa de bine, ca să ieși mai ușor în largul cerului. Așa o să-ți procuri un nou *dincolo* în care să afli tot ceea ce ai mai putea fi. Și uite așa o să-ți devii întruna altul. Deschis tuturor posibilităților neprobate încă. Mai ales că cerul e acolo unde îl trimitem noi, toate variantele de albastru adecvându-se la o geografie interioară, fluidă, sinceră. De fapt, ochiul e acela care își creează seninul. Și-l fixează acolo unde imaginația îl instaurează. Iar albastrul este măduva unui mănunchi de scrutați; care vor să-i smulgă ceva și apoi încă mai mult, până ce-l decolorează. Da, evocăm un același albastru, fiecare gândindu-se, totuși, la o altă nuanță, născută nu dintr-o cromatică obiectivă, ci din felul în care resimțim relația cu văzduhul. Albastrul nu sponsorizează celebrul *I'm feeling blue*, din fiecare ianuarie. Așa că ziua cea mai depresivă din an nici nu are zodiac. Fac și astrele grevă.

Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

<https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro>

Bulevardul Bălcescu,
nr. 7, ap. 3
București.

Producție: Oscar Print
Distribuție: Librăriile Cărturești

© Ficțiunea

R E D A C Ț I A

Director: Cristina BOGDAN.

REDACTORI:

Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Ileana MARIN,
Emanuela ILIE,
Catrinel POPA,
Petre NECHITA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

<https://fictiunea.ro>
e-mail: contact@fictiunea.ro

PREȚ: 10 lei

Fiori și flori

George Cosmin BORȘ

Prozator

Am apucat din zbor foaia stampilată, hotărâtă să termin cât mai repede examinările. În drum spre oftalmologie, am citit mesajele de pe telefon. *Sunt jos, scriese Claudiu, tu unde ești? La doi, nu veni*, i-am răspuns. Nu aveam chef să-l văd și-mi părea rău că-i spusese unde sunt.

Pe banca din fața cabinetului oftalmologic mi-a trecut prin minte că poate eram paranoică. Poza nu era o dovadă indubitabilă, până la urmă. Nici nu era o poză recentă. Asta-i problema când stai câte șase luni pe o navă de croazieră. E greu să menții o relație. Totuși,

ceva din figura fetei aleia, modul cum zâmbea, mă făcea să fiu aproape sigură că și-o pusese cu iubitul meu, iar asta mă scotea din minți.

Copleșită de gânduri, am intrat în cabinetul doctorului oftalmolog. Am citit fără probleme hie-roglifele de pe rândul cel mai de jos al panoului, niște cifre trei rostopogolite pe toate părțile. Doctorul deschisese larg ferestrele și stătea relaxat în gerul acela, picior peste picior. Probabil își spusese că, oricum, temperatura era aceeași. Nici măcar nasturii de la halat nu și-i încheiasse. Un erou.

Au urmat și alți medici. Doctorița neurolog, de exemplu, m-a pus să fac genuflexiuni în timp ce-l critica pe primar. Toate frazele ei erau întrebări. Este normal să fie atât de aglomerat orașul? Puteți ridica brațele deasupra capului? Este normal să nu avem și noi un parc? Puteți face doi pași spre mine? Este normal să tremurăm în spital? *Nu, nu-i normal*, îi răspundeam eu printre gâfâieli.

Când să ies din cabinetul ei, aproape m-am ciocnit de geaca *albastră*. Băiatul s-a scuzat, iar eu am încercat să mă strecur printre el și perete.

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985

